

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta

Bc. Lucie Zrzavá

Analýza románu Emila Hakla O rodičích a
dětech

Diplomová práce

Olomouc 2013

Palacký University in Olomouc

Faculty of Education

Bc. Lucie Zrzavá

Analysis of the novel of Emil Hakl

Of Parents and Children

Diploma thesis

Olomouc 2013

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 17. června 2013

.....(podpis)

Poděkování

Děkuji své konzultantce Mgr. Janě Sladové, PhD. za pomoc při vytváření mé diplomové práce.

Obsah

ÚVOD	6
1 BIOGRAFIE EMILA HAKLA	7
1.1 VÝVOJ PRÓZY A POEZIE 90. LET 20. STOLETÍ ZASAZENÝ DO DOBOVÉHO SPOLEČENSKÉHO A POLITICKÉHO KONTEXTU	7
1.2 PROMĚNY SPOLEČNOSTI A LITERATURY PO ROCE 1989	10
1.3 BIOGRAFIE EMILA HAKLA	12
2 BIBLIOGRAFIE EMILA HAKLA	15
2.1 POEZIE	15
2.2 PRÓZA	16
3 STYL A METODA PSANÍ EMILA HAKLA	28
4 ANALÝZA ROMÁNU EMILA HAKLA „O RODIČÍCH A DĚTECH“	31
4.1 ORGANIZACE LITERÁRNÍHO DÍLA A JEJÍ ŽÁNROVÉ VYMEZENÍ	31
4.2 TITUL DÍLA	31
4.3 KOMPOZIČNÍ PRINCIPY A POSTUPY V DÍLE	33
4.4 ČAS A PROSTŘEDÍ V LITERÁRNÍM DÍLE	42
4.5 TYPOLOGIE A CHARAKTERISTIKA HLAVNÍCH A VEDLEJŠÍCH POSTAV	43
4.6 VYPRÁVĚNÍ EMILA HAKLA JAKO POKRAČOVATEL „HRABALOVSKÉ LINIE“	46
4.7 JAZYKOVÁ STRÁNKA EMILA HAKLA V ROMÁNU O RODIČÍCH A DĚTECH	48
5 FILMOVÁ ADAPTACE KNIHY EMILA HAKLA „O RODIČÍCH A DĚTECH“	54
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
SEZNAM PŘÍLOH	62

ÚVOD

Pro svou závěrečnou magisterskou diplomovou práci jsem si zvolila téma Analýza románu Emila Hakla O rodičích a dětech. V teoretické části budeme rozebírat vývoj prózy a poezie 90. let zasazený do dobového společenského a politického kontextu. Zmíníme všechny zásadní autory, kteří se nějakým tvůrčím podílem zasloužili o velkou proměnu v poezii a próze. Samotná literatura bez historické souvislosti nemá žádný smysl, a proto se zaměříme i na proměny společnosti po roce 1989.

Před samotnou analýzou románu O rodičích a dětech se seznámíme s biografií Emila Hakla a především s bibliografií, kde upozorníme na jeho poetiku a analyzujeme jeho prozaická díla – hlavní motivy, kompoziční postupy, prostor, čas a postavy v díle s charakteristickými ukázkami.

Hlavním cílem mé diplomové práce bude důkladně analyzovat dílo Emila Hakla O rodičích a dětech a doplnit ho ukázkami. Zaměříme se na žánrové vymezení, charakteristiku titulu, podotkneme kompoziční postupy a motivickou práci autora. Budeme rozebírat kompoziční principy z hlediska časových vazeb, podle způsobu rozvíjení a vyvrcholení zápletky, v rámci práce s motivy a z hlediska pásma promluv. Upozorníme na prostor, čas a postavy v povídkové novele O rodičích a dětech. Postavy rozčleníme na hlavní, vedlejší a epizodní a rovněž i na plastické a plošné. Celkovou analýzu završíme všestranným jazykovým rozborem díla z hlediska stylistického, syntaktického, lexikálního a textového. Na závěr se dotkneme toho, že dílo Emila Hakla bylo i zfilmováno a srovnáme rozdíly mezi knižní formou a zfilmovanou adaptací.

1 BIOGRAFIE EMILA HAKLA

1.1 Vývoj prózy a poezie 90. let 20. století zasazený do dobového společenského a politického kontextu

Počátek 90. let 20. století popisuje Jiří Trávníček jako skok ze „pseudo-skutečností“ 80. let do „multi-skutečností“. Česká poezie opět používá mnoho směrů, názorových postojů a poetik. Přichází doba, kdy konečně vycházejí celá vydání básnických děl Jana Zahradníčka, Richarda Weinera a Bohuslava Reyneka. Z válečné generace byli nejdůležitějšími autory Jiří Orten, Oldřich Mikulášek a Jan Skácel. 90. léta 20. století jsou obdobím návratů dávných spisovatelů – kromě Ivana Blatného, který se jako jediný této možnosti nedožil. Do veřejné kultury se navracejí exulanti Antonín Jelínek, Jiří Kolář, Ivan Diviš a Antonín Brousek. Významnou úlohu hrají básníci křesťansky a spirituálně orientovaní (František Daniel Merth, Zdeněk Rotrekl), undergroundoví a surrealističtí.

Jedním z inspirátorů poezie se stává Jiří Kuběna. Spisovatel se podílí na organizaci kulturního života. Je patronem každoročního setkání básníků na hradě Bítově a podporuje tvůrce mladší generace. Do tiché a napohled nenápadné poezie zařazujeme Bohuslava Reyneka. Jeho poezie vyvolává hluboký niterný prožitek křesťanské víry a duchovní oddanosti. Poezie jako celé kulturní dění se diferencovala také regionálně. Vznikala významná střediska v Brně, Olomouci a ve Zlíně.

Ze starší básnické generace zůstává největší osobností Karel Šiktanc. Jeho sbírky *Hrad Kost* a *Šarlat* obsahují prvky patosu a úspornější metaforiku. Mezi šiktancovské náměty patří téma paměti. Autor střídá vázaný a volný verš a pracuje se širokým stylovým rejstříkem: archaismy, slangem a vulgarismy.

Mezi mladšími autory, než je Karel Šiktanc, můžeme uvést známého dramatika Josefa Topola a Violu Fischerovou, která vydala významnou sbírku *Zádušní básně za Pavla Buksu*, věnovanou jejímu muži, prozaiku Karlu Michalovi.

Z básnické generace 60. let připravil souhrn svého díla Petr Kabeš (poezie z 60. let ve svazku *Krátké letní procesy*, 1999, 70. let *Kámen ze srdce* a z 80. a 90. let *Pěší věc a jiné předpokoje*, 1998). Ivan Wernisch rovněž pokračuje v básnické linii a pohrává si s konvenčními topoi, žánry i formami, mísí hutnou lyričnost s ironií a hádankovitou nedorečeností s bizarním nonsensem. Smývá se v nich hranice mezi „překradem“, tj. parafrází či

ohlasem cizího díla, a dílem vlastním. Z nejmladších samizdatových básníků 80. let 20. století se prosadil J. H. Krchovský. Jeho verše udivují hrůzou ze smrti, děsem, vyprázdněností života a obrazem erotiky jako sexuálního styku. Autor ukazuje dekadentní a morbidní masku, ale je také ironický a účelně nevhodný.

Po roce 1989 nastupuje na scénu nejmladší básnická generace. Patří sem autoři narození v 60. letech nebo na počátku 70. let. Většina z nich se pohybovala v prostoru neoficiální kultury nebo šedé zóny (kluby mládeže, Kovaříkův pořad Zelené peří apod.). Kladli důraz na stylizovanost, humor a hravou ironii. Spadá sem skupina kolem samizdatového časopisu Kvašňák (Tomáš a Štěpán Kafkovi, Jaroslav Pízl a protagonisté divadla Sklep). Tvar a stylizace je také významnou složkou poezie Jaromíra Tyklta, autora impulzivní obraznosti křtěné rockovou hudbou a surrealismem – *Koncerto grosso, 1990*. Opačným tvůrčím typem je Norbert Holub: pracuje s přesným, bdělým pozorováním, jeho díla jsou založena na racionalitě. Parafrázuje biblické motivy a obměňuje stylové postupy různých autorů.

Podobně jako v poezii i v próze se uskutečnily návraty osobností, jejichž tvorba byla v oficiální kultuře zakázána. Vychází úplné dílo Čepovo, Hostovského, Demlovo a Durychovo. Významným činem je uveřejnění kritického vydání Hrabala v Pražské imaginaci, rovněž klasických autorů Weinera, Poláčka, Langer a Ladislava Klímy. Začala se zveřejňovat i souborná díla. Mezi tyto autory patřili Josef Škvorecký, Ivan Klíma, Arnošt Lustig. Ovšem naproti tomu díla Milana Kundery se publikují postupně a určité knihy zůstávají stále v exilové edici. Můžeme zaregistrovat dvojí ubírající se směr prózy. Na jedné straně se míří k osobnímu vidění skutečnosti, na druhé straně k výpovědi o světu jako celku. Oba proudy využívají uvolněné imaginace a hravé ironie. Hlavním článkem české prózy v polistopadovém období se stává Bohumil Hrabal, jehož převládající stránkou je silná individualita. Vedle něho existují další osobnosti – Ladislav Klíma, Jakub Deml, Richard Weiner a v neposlední řadě grafik a spisovatel Josef Váchal. Česká próza 90. let 20. století klade důraz na vyprávěný příběh. Autor těží z vlastního života a přináší zajímavou zápletku vyrovnávající se s minulostí nebo pocházející z přitažlivého prostředí.

Nezbytnou součástí těchto děl bývají erotika a humor. Náleží sem především knihy Petra Šabacha – povídka *Šakalí léta* obsažená v próze *Jak potopit Austrálii* a významné

dílo *Hovno hoří*. Všechna Šabachova díla se stala námětem k populárním filmům Jana Hřebejka.

Vysoko na žebříčku stojí i knihy Michala Viewegha, pracující s ironií, reflexí vyprávění a různými narážkami. Debutoval jedinečnou detektivkou *Názory na vraždu*, odehrávající se v pokojném prostředí středočeského městečka Sázavy. Dále následovala kniha *Báječná léta pod psa*, která byla i zfilmována. Autor zde vylíčil léta normalizace s lehkým humorem. Někteří prozaici začali využívat poetiku akčního filmu nebo kriminálního románu, v dílech *Zabrisky (Vaněk Úvalský)* a *Jezdci pod slunečníkem (Roman Ludva)*.

V první polovině 90. let 20. století byly prózy založeny na dokumentárnosti. Vycházela díla memoárové a deníkové literatury. Ludvík Vaculík napsal zajímavé dílo *Jak se dělá chlapec*, kde s autobiografickou otevřeností líčil erotické scény, ale i svět stárnoucího muže a jeho marné úsilí utvářet synovu osobnost. Z ženského pole zde vynikla spisovatelka Eva Kantůrková svou osobní zповědí o životě v disidentském prostředí před listopadem 1989.

Všechny prózy nebyly založené na dokumentárnosti, nýbrž i na osobní pravdě vypravěčova „já“. Sem patřili dva členové skupiny Moderní analfabet, Václav Kahuda a Emil Hakl.

Václav Kahuda ve svém románu *Houština* zobrazuje dětství a mládí a ošklivou tvář života. Přesně nabízí čtenářům útržky reality, které se střídají s reflexemi a živelnou obrazností. Vypravěč se nebojí začlenit do svého díla i prvky obscénnosti. Druhým autorem, jenž využívá tradičnější podoby vyprávění, je Emil Hakl, který je i spisovatelem románu ze současnosti *Intimní schránka Sabriny Black*.

Spousta autorů emigrovala v 80. letech 20. století, mezi nejznámější tvůrce patří Jiří Drašnar, působící v Kalifornii. Zaujal zvláště knihou *O revolucích, tajných společnostech a genetickém kódu*. Vypisuje v ní komplikovanou historii dvou českých a česko-německých rodin, Švestkových a Kerschnerových, v průběhu 20. století, s množstvím odboček a epizod. Jiří Drašnar ukazuje současný věk jako čas děsivé krutosti, opakujícího se násilí a vlády běsů v člověku (leitmotivy čarodějnic, d'ábla).

Zvláštní případ představuje autor starší generace Jan Křesadlo. Byl výborným psychologem a tato profese se promítla i do jeho díla. Jeho prózy vnímáme jako výstřednosti

s podivnými až pitvornými situacemi. Do Křesadlových děl se přenesla autorova profese psychologa zabývajícího se sexuálními deviacemi a také dlouholetý zájem o hudbu a klasickou filologii. Na opačném pólu jsou prózy založené na imaginaci a fantasknosti. Fantaskní prózu, jejímž podložím jsou staré báje a mýty, psal Václav Vokolek, který do veřejné literatury mohl vstoupit až po roce 1989. Pozoruhodnou prózou *Playback* překvapil literární historik a editor Demlova díla Vladimír Binar. Tato próza vznikla v letech 1975 – 1976. Román je psán jako nekončící vyprávění v jedné větě. Vypravěč se nechává unášet volným proudem imaginace v přeskokcích času a prostoru k jednotlivým vrstvám vzpomínek, představ, vizí, v nichž se vynořují na povrch drastické, banální, tajemné chvíle života. Hlavními motivy celé knihy je hledání domova a plynutí času – „*ten věčný čas, který nás tvoří a který nás unáší, ale my jsme pořád za ním o poznání dozadu, trpíme, zoufáme si, protože chceme v tom proudu spočinout a většina z nás si tohle vůbec neuvědomuje, že právě smrt je v nás neodbytně přítomna*“. Dějové jádro vyprávění situoval do prostoru malé části Prahy, na pomezí centra a periferie mezi Vyšehrad a Karlovo náměstí. Podle Emila Lukeše se jedná o báseň v próze, vyprávěnou „*na vypjaté, temné, trýznivě existenciální struně*“, jejíž tragické ladění prosvětluje soucit s člověkem.¹

1.2 Proměny společnosti a literatury po roce 1989

Literární scéna 90. let 20. století začínajícím autorům příliš nepřála. Veřejnost nestačila sledovat, co všechno z dříve zakázané literatury bylo vydáno. Po roce 1989 zmizely vnější politické zásahy, zákazy a cenzurní dozor. Změny, vyvolané demokratickým převratem a liberalizací společnosti, odstranily dvojí proud literatury – oficiální a neoficiální. Veřejná, samizdatová a exilová literatura se začínala objevovat na veřejnosti, a tato situace způsobila jistý chaos.² Vznikla svoboda, po které toužilo několik generací českých spisovatelů. Nastal i kulturní zmatek, neboť na trhu se ukázaly knihy z různých časových období i rozličných hodnot, publikace samizdatové, exilové, díla ležící dlouhou dobu jako ru-

---

¹ LEHÁR, Jan, STICH, Alexandr, JANÁČKOVÁ, Jaroslava, HOLÝ, Jiří. *Česká literatura od počátku k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 2004. str. 926 - 939.

² LEHÁR, Jan, STICH, Alexandr, JANÁČKOVÁ, Jaroslava, HOLÝ, Jiří. *Česká literatura od počátku k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 2004. str. 919.

kopisy i pomíjející sezónní novinky. Pavel Janoušek toto období charakterizoval slovy „*stará kritéria už neplatí a nová ještě nejsou.*“³ V této době se rovněž představilo mnoho nových autorů, pro které bylo mnohem těžší publikovat svoje díla. Museli proto vynaložit velké úsilí, aby si jich okolí všimlo. Emila Hakla si však výrazně zapamatovali pro jeho první vydanou básnickou sbírku „*Rozpojená slova*“.⁴ Literární život po roce 1989 se začal odvíjet bez uměle vytvořených bariér. Zanikl Svaz českých spisovatelů s heslem „socialistického realismu“ a vznikla Obec spisovatelů, stavovská organizace, která nekladla důraz na ideové a umělecké zaměření literátů.⁵ Začala vznikat různorodá sdružení jako Penklub, skupiny spisovatelů podle oblastí tvorby (literatura faktu, science-fiction) a podle občanských stanovisek (část bývalých oficiálních autorů se shromáždila v Unii českých spisovatelů).

Pozvolna skončila činnost nakladatelství 68 Publishers, Index a časopisu Svědectví a zároveň začala vznikat nová nakladatelství, která nabízela díla zakázaných autorů – Ludvíka Vaculíka, Václava Havla, Josefa Škvoreckého, Jakuba Demla, Egona Hostovského až po Jaroslava Foglara. V 90. letech 20. století vydává hodnotnou českou literaturu například Pražská imaginace, původně samizdatová edice zaměřená na dílo Bohumila Hrabala.

Stejným osudem procházely i literární a kulturní časopisy. Svoji působnost ukončil oficiální svazový Literární měsíčník a „fučíkovská“ Tvorba. Začal se vydávat Kritický sborník, Prostor, Revolver Revue, Host, Proglas a literární týdeník Kmen se přejmenoval na časopis Tvar.⁶ V první polovině 90. let 20. století měly pro mladou tvorbu velký význam „sešity nezavedené literatury“ Iniciály (zanikly 1994) a brněnský měsíčník Host.⁷ Mezi jednotlivými časopisy vládla názorová pluralizace a otevřenost v jednotlivých polemikách. Pestřejší obraz kulturního života doplňovala i literární ocenění. Vedle státní ceny za původní tvorbu a překlad existovaly dvě další literární ceny, Jaroslava Seiferta a Karla

---

³ LEHÁR, Jan, STICH, Alexandr, JANÁČKOVÁ, Jaroslava, HOLÝ, Jiří. *Česká literatura od počátku k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 2004. str. 924.

⁴ ŠLAJCHRT, Viktor. *Malé hrůzy v meruňkovém hávu*. Praha: Respekt, roč. 15, č. 19, 2004. str. 22.

⁵ LEHÁR, Jan, STICH, Alexandr, JANÁČKOVÁ, Jaroslava, HOLÝ, Jiří. *Česká literatura od počátku k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 2004. str. 919.

⁶ LEHÁR, Jan, STICH, Alexandr, JANÁČKOVÁ, Jaroslava, HOLÝ, Jiří. *Česká literatura od počátku k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 2004. str. 920.

⁷ K jeho okruhu patří Miroslav Balaščík, Jiří Trávniček, Tomáš Reichel a další.

Čapka. Pro překladatele byla udělována cena Jungmannova, pro novináře Peroutkova a pro básníky Skácelova.⁸

1.3 Biografie Emila Hakla

Emil Hakl, vlastním jménem Jan Beneš, se narodil 25. března 1958 v Praze. Pro charakteristiku jeho osobnosti je důležité zmínit období studia, pracovní a osobní život. Na střední škole se projevoval velmi bouřlivě, a proto bylo pro něho mnohem komplikovanější studium v řádném termínu dokončit. Měl vysoké cíle, jelikož byl odhodlaný studovat na Akademii výtvarných umění, avšak tento záměr se mu nepodařilo naplnit. V letech 1987 – 1991 započal studia na Konzervatoři Jaroslava Ježka, obor tvorba textu. Po úspěšném absolutoriu pokračoval na stejné škole studiem dramatického oboru.

Osobní život Emila Hakla probíhal stejně bouřlivě jako jeho období studia. Ani jedno manželství pro něho neskončilo šťastně. Jeho druhou manželkou byla Tereza Boučková, dcera spisovatele Pavla Kohouta. Jejím prostřednictvím se dostal mezi disidenty, když Terezu Boučkovou doprovázel na letiště v Praze, kde se měla setkat s Pavlem Kohoutem, kterému komunistické úřady v říjnu 1979 zabránily v návratu do Československa. Emil Hakl prozradil v rozhovoru: „17. listopadu 1982, během Husákovy státní návštěvy ve Vídni, pronikl Kohout do Prahy: koupil si letenku Vídeň – Berlín s mezipřistáním v Praze a po příletu do Prahy z letadla vystoupil a požadoval setkání s dcerou Terezou. Mediálně Kohoutova eskapáda zastínila Husákovu návštěvu v Rakousku. Státní bezpečnost Kohoutovi setkání s dcerou nedovolila, otec a dcera na sebe jen na letišti gestikulovali oddělení sklem.“⁹

Emil Hakl měl velký podíl při zakládání literární skupiny Moderní analfabet, vytvořené a působící na přelomu 80. a 90. let. 20. století. Přinášela původní tvorbu autorů, kteří v předchozí době nemohli oficiálně publikovat kvůli neochotě přizpůsobovat se vládnou-

---

⁸ LEHÁR, Jan, STICH, Alexandr, JANÁČKOVÁ, Jaroslava, HOLÝ, Jiří. *Česká literatura od počátku k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 2004. str. 921.

⁹ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 669 – 670.

cím dobovým estetickým normám. Po rozpadu této literární skupiny se Hakl stal členem literárního spolku Pant klub.¹⁰

Pro Emila Hakla jako pro budoucího prozaika byla velmi důležitá práce knihovníka v městské knihovně. Získal veškeré informace k dostupné literatuře a především k tvorbě Ladislava Klímy a Jakuba Demla.¹¹ Pojem veřejná knihovna měl pro Emila Hakla velký význam. „*Pojem veřejná knihovna mě automaticky vrací do roku 1982, kdy jsem po dvou letech vojny nastoupil do skladu knih v pražském Klementinu. Připomíná mi klid, který mě zaplavil v místnostech naplněných dvě stě let starým prachem, připomíná mi medovitě se táhnoucí odpoledne, strávená mezi tunami knih navršených v policích. A připomíná mi pohled do vesmíru, který se mi otevřel následkem setkání s dávno mrtvou posádkou kosmické lodi ve složení: Ivan Bunin, Isaak Babel, Robert Musil, Alfred Kubin, Bohumil Hrabal, Egon Hostovský, Ladislav Klíma. Připomíná mi, že kdykoliv má člověk dojem, že neví kudy dál, vždycky má možnost jít dovnitř, do sebe a skrz sebe. A jedním z turniketů, kudy se na tuhle cestu lze kdykoliv vydat, je právě veřejná knihovna.*“¹² Výrazně ho zajímala generace českého literárního undergroundu soustředěná kolem Egona Bondyho.

Zřetelně ho ovlivnily kurzy tvůrčího psaní uskutečňované v Lidové škole umění v Praze pod vedením profesora Marka Staška. Největší dopad na tvorbu Emila Hakla mělo prostředí české disidentské komunity.

Po odchodu z Městské knihovny v Praze nastoupil do pražských vodáren, kde setrval ještě několik let po pádu komunismu.¹³ V jeho prózách objevujeme často prostředí re-

---

¹⁰ Hruška, Petr. *Moderní analfabet* [online]. 2006 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: [http://slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=159&hl=Modern%C3%AD+analfabet+Moderní analfabet](http://slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=159&hl=Modern%C3%AD+analfabet+Moderní+analfabet) vznikl v roce 1988 a zakládajícími členy byli Vítězslav Čížek, Emil Hakl, Markéta Hrbková, Jaroslav Jablonský a Jan Klement. V následujících letech se složení proměňovalo, objevila se další jména – Václav Kahuda, Ivan Motýl, Petr Motýl, Vladimír Pavlovič, Oscar Ryba, František Vašek.

¹¹ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 671.

¹² MEIER, Jan. *Když se řekne knihovna*. Kladno: Čtenář, roč. 56, č.9, 2004. str. 278.

¹³ Emil Hakl uvádí, že v pražských vodárnách byl nasazen tajnou službou jako „udavač“ na jednoho pracovníka. V letech 1992 – 1995 dostával plat od tajné policie jako její agent. Vykonával tuto činnost proto, aby se výrazně distancoval od minulosti spojené s komunistickou vládou a svého otčima, důstojníka Československé lidové armády. Emil Hakl prozrazuje, že měl donášet na spolupracovníka Jindru a hluboce se za to styděl, protože se jednalo o slušného člověka. Uvědomil si, že tajná policie nového demokratického režimu se příliš neodlišuje od tajné policie bývalého komunistického režimu. ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 671.

klamných agentur, protože sám v několika pracoval po odchodu z pražských vodáren. V roce 2001 působil jako redaktor v časopise Tvar. Po ukončení spolupráce s tímto literárním týdeníkem začal pracovat v dalších literárních novinách – Instinkt (2004), Glamour (2004), Joy (2005). Od roku 2007 pracuje jako editor v časopise Time in.¹⁴

---

¹⁴ Hruška, Petr. *Slovník českých spisovatelů* [online]. 2006 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1378&hl=Emil+Hakl+>

2 BIBLIOGRAFIE EMILA HAKLA

2.1 Poezie

První knihou veršů je sbírka z roku 1991 *Rozpojená slova*. Básně lze vnímat jako výstižné, ironické a provokativní. Haklova poezie je založena na sémantických paradoxech a často bývá označována jako groteskní. Kořeny Haklovy poezie tkví v poetismu, dadaismu a expresionismu. Hakl se projevuje jako kritický a inteligentní komentátor, inspiraci hledá v pozorování obyčejných lidí. Především využívá své osobní zkušenosti z mezilidských vztahů, popisuje vjemy, které vidí, a pohrává si s významem slov.¹⁵

Haklova poetika jak u první, tak i u druhé sbírky *Zkušební trylky z Marsu* zosobňuje „estetickou mlýnici“, v níž je propleteno mnoho žánrů a mnoho starotradičních postojů a postupů z arzenálu evropské poezie. Emil Hakl prostoupil všechny své básně moderním civilismem a autenticitou prožitku. Pracuje s nonsensem, přiřazuje nesmyslná slovní spojení, která k sobě rozumově nepatří, a rozbíjí tak logickou strukturu všech básní. Klade důraz na obraznost a na imaginaci o sobě.¹⁶

„Po břehu Sázavě běží pes

a Karel Bursík v žigulíku sedí sám

a naděje

(jakýsi štětinatý netvor

leze po předním skle)

se škrábe nad obzor...“¹⁷

V dadaismu, který Emil Hakl používá, nevytváří jen propojení s černým humorem. Především spojuje nespojitelné a rozpojuje, co je provždy spojené. Používá v básních vel-

---

¹⁵ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 672.

¹⁶ NOVOTNÝ, Vladimír. Jak čas vyháňá čerta žvástem. In *Zkušební trylky z Marsu*. Praha: Cherm, 2000. str. 133.

¹⁷ HAKL, Emil. *Zkušební trylky z Marsu*. Praha: Cherm, 2000. str. 9.

mi často expresionismus, vyznačuje se zde jako satirický a ironický autor.¹⁸ Významným znakem Haklovy poetiky jsou svébytné filozofické myšlenky a touha po hlubším významu.¹⁹ Autor používá básnický soupis všelijakých momentek, útržků poetické paměti, zlomků, příhod a příběhů, vytvářejících dohromady poněkud neobvyklou mozaiku.²⁰

Básnická sbírka *Zkušební trylky z Marsu* se skládá ze tří částí: 1. část – *Zkušební trylky z Marsu*, 2. část – *Joeovy záležitosti*, 3. část – *Paranoidní leporelo*. (viz. Příloha č. 1).

Vladimír Novotný uvádí, že Haklova poetika rozvíjí tuzemské tradice wernischovské loutkovitosti nebo panoptikálnosti Andreje Stankoviče.²¹ Vytvářením nonsensové estetiky tohoto typu se básnická tvorba utvrzuje ve své hlubinné smysluplnosti.²²

2.2 Próza

První prozaické pokusy spadají do roku 1968. Od té doby se próze věnoval soustavně. Od roku 1998 začal opět aktivně psát. Emil Hakl se ve svých prózách nesnaží nic zatajovat a nalévá čtenářům čistou pravdu. První svazek jeho kratších próz *Konec světa* vyšel v roce 2001 a obsahuje deset různě dlouhých povídek. Povídka z tohoto souboru nesoucí název „*Zlaté časy*“ je rozčleněna na dva díly. Nejdelší povídka „*Druhá třetina*“ je samotným autorem označena za „rychl rozpustný román“. V knize nacházíme pouze samostatné povídky, které i tak čtenáři vnímají jako ucelený příběh.²³ Povídky se nezabývají minulostí, nýbrž aktuálním civilizačním děním a ukazují čtenářům, jak vypadala situace v naší zemi od počátku 90. let, kdy se v Praze objevili první cizinci. Vykrešlují český svět bez různých postkomunistických předsudků, svět, do kterého v době pozdní totality přišel ob-

---

¹⁸ Znaky expresionismu - neobvyklá kompozice, agresivní, výrazná barevnost a nadsázka.

¹⁹ NOVOTNÝ, Vladimír. Jak čas vyháňá čerta žvástem. In *Zkušební trylky z Marsu*. Praha: Cherm, 2000. str. 134.

²⁰ NOVOTNÝ, Vladimír. Jak čas vyháňá čerta žvástem. In *Zkušební trylky z Marsu*. Praha: Cherm, 2000. str. 135.

²¹ Poetika absurdní hravosti i snové přesnosti, shluk všech žánrových postupů, neklid a promyšlená prostota stylu.

²² NOVOTNÝ, Vladimír. Jak čas vyháňá čerta žvástem. In *Zkušební trylky z Marsu*. Praha: Cherm, 2000. str. 136.

²³ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 673-674.

rovský rozmach globalizace spolu s velkým byznysem, novými trendy, předsudky, s nadbytkem zboží, duchovní vyprázdněností lidí, ale především se zástupy planetárních turistů.²⁴ Každá z povídek v sobě ukrývá svou hlavní postavu, která je zároveň vypravěčem a umožňuje čtenáři poznat, co všechno se od počátku 90. let uskutečnilo v Praze. Hlavní hrdina zažíval poslední zlaté časy před „koncem světa“. Motivy jednotlivých příběhů se soustřeďují na každodenní příhody, které jsou součástí rutinního života člověka.

Jádro celé knihy tvoří četné historky, a proto můžeme hovořit o uceleném rázu prózy. Radim Kopáč ve své recenzi poznamenává, že kvůli tomuto postupu shromažďování historek v textech chybí jednotlivým povídkám určitý „dramatický ob-
lout“. Haklovy texty jsou ovlivněny především Hrabalovým stylem psaní, ale mezi jeho další inspirační zdroje patří Issak Babel, Jan Zábřana, Jan Balabán a četní současní čeští autoři (Kahuda, Třešňák, Pelc, Placák, Šabach, Topol). I tito autoři byli ovlivněni Bohumilem Hrabalem, protože ve svých dílech také hledali podstatu života ve výstředních událostech a postavách.²⁵ Emil Hakl rovněž přiznává, že je silným obdivovatelem Charlese Bukowského.²⁶ Styl Bukowského se vyznačuje podrobným vylíčením konkrétní zakázané mužské fantazie, preferencí muže bez závazků a bez zábran, neupraveného a naprosto svobodného. Má odpor vůči podnikatelům a buržoazním liberálům ve světě.²⁷ Hakl přizpůsobil Bukowského literární metodu takovým způsobem, aby jejím prostřednictvím dokázal svědčit o dnešní české realitě.

Konec světa je psán ich-formou, a to z pozice vyprávěcího Já – jedné postavy, která umožňuje nahlédnout do vlastních pocitů a komentuje celý příběh knihy, kam sama patří. V povídce „*Bouřka*“ se v počátku objevuje vyprávěcí situace v podobě vševědoucího vypravěče a posléze přechází opět do pozice prožívajícího Já ve vyprávěcí situaci 1. osoby:²⁸
„Když už měl Lád'a svatební dar, tak se oženil. Vzal si křehkou blondýnu s černýma očima, ideální ženskou. Tichou a hodnou, která se ale jednou za čas umí strašlivě nasrat, a pak to

---

²⁴ ŠLAJCHRT, Viktor. *Malé hrůzy v meruňkovém hávu*. Praha: Respekt, roč. 15, č. 19, 2004. str. 22.

²⁵ KOPÁČ, Radim. *Vrcholy a meze prozaika Emila Hakla*. Praha: Labyrint Revue 11 - 12, 2002. str. 160.

²⁶ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 673.

²⁷ GREENBERG, Michael. 1994 „Charles Bukowski: *Pulp* [recenze], *Boston Review*, červen-září <http://bostonreview.net/BR19.3/fiction.html>, [přístup 29-9-2007]

²⁸ BŘEZINOVÁ, Hana. *Prozaická tvorba Emila Hakla, bakalářská diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2009. str. 18.

*líta.*²⁹ Vypravěč podává ucelenou charakteristiku hlavní postavy, ale současně i postav kamarádů blízkých hlavnímu hrdinovi. Charakteristika těchto postav se zakládá na vyprávění příběhů a historek. Hlavní postavu ztělesňuje outsider, který pasivně pozoruje svět kolem sebe.³⁰ Odmítá pokrytectví uspořádaného života, zesměšňuje a nenávidí osoby, které se snaží získat co nejlepší postavení. Pouze chování outsidera je pro něho zosobněním integrity.³¹

Emil Hakl vybírá pro svá díla takové hrdiny, kteří žijí na okraji společnosti. Oceňuje u lidí integritu, nikoli obyčejnost. Podle jeho názoru má obyčejný člověk v hospodě více příležitostí k snobství, pokrytectví a podvádění než člověk střední a vysoké vrstvy.³²

Toto dílo je převážně zasazeno do prostředí Prahy a odkazuje na její konkrétní místa. Často do textů vkládá zvláštní popisné lyrické pasáže. Jevy se v nich uskutečňují v množném čísle. Ukazují na vzájemnou spolupráci mezi občany a na charakteristické lidské a typicky české vlastnosti:³³

„Město skřípalo, kymácelo se a plulo po zemském povrchu dál a dál. Nikdo pořádně nevěděl, proč žije. V hospodách zářily panáky s kořalkou a sršely upocené vtípky. Nad vychládající kaši ducha bez přestání létaly rozžhavené střely typu „vystřel a zapomeň.“ Chlapi týrali ženské nepochopitelným mlčením. Ženské trápily chlapy iracionálními výčitkami. Už děti ve školce přesně věděly, jak si navzájem vyrobit to nejhorší peklo. Nikdo neměl zdání, co ho čeká příští den.“³⁴

Dalším Haklovým pokusem o zvládnutí reality je méně úspěšný poloautobiografický román *Intimní schránka Sabriny Black*, který vyšel v roce 2002. Román je zasazen do konce 90. let 20. století. Dílo můžeme rozdělit na dvě části. V první pasáži se dozvídáme o dlouhotrvajícím vztahu hlavního hrdiny, založení vlastní reklamní firmy a o jeho práci v reklamních institucích. V druhé části románu se ocitáme v těžkém období rozchodu hlavní postavy a dlouhotrvajícím stavu bez známosti. Linie příběhu je situována do Prahy,

---

²⁹ HAKL, Emil. *Konec světa*. Praha: Argo, 2001. str. 156.

³⁰ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 673.

³¹ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 674.

³² GREGOROVÁ, Barbora. *Emil Hakl, staronový...létající*. Brno: Host XX, č. 7, 2004. str. 59.

³³ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 674.

³⁴ HAKL, Emil. *Konec světa*. Praha: Argo, 2001. str. 82.

kde hlavní hrdina společně s přáteli zakládá vlastní reklamní firmu. Leitmotivem celé knihy je řetěz příčin a následků, které jsou až sociálně patologické. Na druhou stranu představují to jediné, co samotného antihrdinu drží nad vodou všedního života: ³⁵

*„Bodová setkání na několika milimetrech plochy. Náznaky. Homeopatické dávky. To je ta loďka, která se spolehlivě pohupuje na špinavé hladině času. Zatímco těžké bitevní lodě upřímných emocí dávno žere rez pár set metrů pod hladinou.“*³⁶

Román se ocitá v proudu řeči. Dialogy jsou oživeny historkami a svéráznými filozofickými myšlenkami. Popisovaná realita v očích čtenářů vyvolává pocity zdeptanosti. Můžeme zde spatřit „haklovský svět“ nedokonalosti a ponížení. Kromě silného humoru a vtipu využívá i bohaté metafory, lingvistické perličky, jazykové hrátky, symboly a hříčky. Nechybí zde stručnost, věcnost, smysl pro vtip, ironie a nadsázka.

Život, který hrdinu románu obklopuje, je neautentický. Tématy tohoto románu jsou posedlost celebritami, hodnotový systém zaměřený na média, povrchnost, snobismus a pokrytectví podnikatelské kultury.

Název románu „*Intimní schránka Sabriny Black*“ pochází z pojmenování sexuálního poradenského sloupku v lifestylovém magazínu, jehož ironizujícím čtením se v práci baví Haklovy postavy. Sebeironicky naznačuje, že je jeho román nevážený a bulvární materiál.³⁷ Toto tvrzení doplňuje například tato charakteristika:

*„...hlučného idiota s rozhledem, který chodí na všechny nové americké filmy a čumí na televizi a sleduje hokej a politiku a zábavné pořady a umí to všechno převyprávět a překroutit a zneužít a vyrobit z toho ještě řidší odvar.“*³⁸

V díle sledujeme především prostředí hospod a reklamních agentur. Topos reklamních agentur zahrnuje svět mužů a velké množství žen. Mezi tyto ženy patří manažerky, sekretářky a recepční. Čtenář má možnost podrobně poznat, jak se v českém prostředí po roce 1989 výrazně prosadil trh reklamy a vznik reklamních firem. Na druhé straně pozor-

---

³⁵ Petr: Vaněk. In: Hakl, Emil: *Intimní schránka Sabriny Black* [online]. 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/26201/hakl-emil-intimni-schranka-sabriny-black-in-cro-3-vltava>

³⁶ HAKL, Emil. *Intimní schránka Sabriny Black*. Praha: Argo, 2002. str. 221.

³⁷ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 675.

³⁸ HAKL, Emil. *Intimní schránka Sabriny Black*. Praha: Argo, 2002. str. 180.

jeme i prostředí typických restauračních zařízení, uvedených přesným názvem i označením lokality. Topos hospod se vyskytuje velmi často a je podstatný pro celkovou kompozici díla.³⁹

Emil Hakl se zaměřuje na neobvyklé, výstřední události, jevy a na extrémní kontrasty. V jádru celého díla zde stojí nepřátelská a povrchní podnikatelská realita, zvláštní jevy a problematické lidské vztahy.⁴⁰ Konkretizuje hlavně sám sebe. Zaznamenává a třídí své vlastní zážitky, proudy myšlenek, ale i své prohry a existenční problémy. Je výborným pozorovatelem a komentátorem naprosto obyčejných událostí, které se pomalu přelévají na časové ose.⁴¹

*„A jel jsem zpátky. Na Pavláku jsem znovu omrkl nástupiště. Devítihodinovou pracovní dobu vycévkované úřednictvo do sebe tupě vráželo, mezi tím se proplétali lhostejní pubertáči, nenávisť omládlí důchodci a na dálku viditelné skupinky kapsářů a veselých čorkářů s harmoničkami. Lavičky byly plné utahaných, chřipkou zkroušených lidí.“*⁴² Haklova próza je inspirována samotným životem – jeho léčkami, náladami a předurčenostmi. Jedná se o výpověď muže středního věku, lze ji tedy označit také jako generační román, neboť jí nechybí prožívání vlastní existence mimo čas a prostor.⁴³

Román *O rodičích a dětech* (2002) je autorovým pokusem porozumět kořenům v rámci středoevropské historie, a to prostřednictvím dialogu syna s otcem. Vyskytují se zde motivy stárnutí, pomíjivosti a míjení času.⁴⁴ Touto novelou se zařazuje do literární tradice, která výrazně konkretizuje bezúčelnost života. Emil Hakl má touhu sdělit něco ve

---

³⁹ BŘEZINOVÁ, Hana. *Prozaická tvorba Emila Hakla, bakalářská diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2009. str. 11.

⁴⁰ Petr: Vaněk. In: Hakl, Emil: *Intimní schránka Sabriny Black* [online]. 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/26201/hakl-emil-intimni-schranka-sabriny-black-in-cro-3-vltava>

⁴¹ Petr: Vaněk. In: Hakl, Emil: *Intimní schránka Sabriny Black* [online]. 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/26201/hakl-emil-intimni-schranka-sabriny-black-in-cro-3-vltava>

⁴² HAKL, Emil. *Intimní schránka Sabriny Black*. Praha: Argo, 2002. str. 70.

⁴³ V letech 2010 vyšel tento román zcela přepracovaný. Autor doplnil román o nové informace jinými slovy a zbytečné události vypustil. Petr: Vaněk. In: Hakl, Emil: *Intimní schránka Sabriny Black* [online]. 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/26201/hakl-emil-intimni-schranka-sabriny-black-in-cro-3-vltava>

⁴⁴ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 677.

chvíli, kdy nic velkého sdělit nelze.⁴⁵ Klíčovým Haklovým motivem k rozhovorům se stárnoucím otcem je strach z promeškaného času:⁴⁶ „*Lekl jsem se, jak za těch pár týdnů otec zase zešedivěl.*“⁴⁷ Kniha je ozvěnou díla Roberta Blye **Iron John**, kterou lze vnímat jako pojednání o mužských hodnotách, vlastnostech a nejistotách. Hakl především zkoumá vztah k otci. Chce nalézt odpověď na otázku, kdo je ve skutečnosti jeho otec, který se vyznačuje posedlostí sexem a striktním lpěním na životě. Jedině Emil Hakl může být zdrojem informací o synových kořenech a může mu pomoci při řešení neřešitelného úkolu poznat sám sebe.

Otcovy vzpomínky jsou spojeny s politickou historií střední Evropy ve 20. století. Češi jsou popisováni jako domácí antihrdinové. Haklův protagonista by ovšem nežil jinde než v Praze:⁴⁸ „*Tady se život vodvíjí, jako kdyby to byla komedie vod Friče nebo nákej dojemně přitroublej italskej pornofilm...Jako atentát na Heydricha v podání dětskýho loutkovýho divadla, [...], [Líbí se mi] právě ty divadelní rozměry, ten malej prostor. To, jak tady má mukl společensky blízko k ministrowi a navopak. To šmidrování. To lojzování a laškování...Všechny ty historky, jak někdo chodil na pivo a na karty s prezidentem...*“⁴⁹

V románu *O rodičích a dětech* se projevují silně hrabalovské a haškovské literární postupy víc než jinde, protože se autor uchyluje k hospodskému rozhovoru jako hlavnímu nástroji pro výstavbu svého textu. Využívá slovních her k tomu, aby se antihrdina románu odtrhl od nepřátelské reality a vytvořil alternativní, zábavný, náhražkový, potrhlý svět, v němž se můžeme cítit doma.⁵⁰

Nejzralejším Haklovým dílem je jeho soubor próz ***O létajících objektech***, který vyšel v roce 2004. Jedná se o svazek volně spojených textů zachycující jednu nebo několik málo scén či nálad okamžiku, spojených přítomností téže poloautobiografické hlavní postavy. Emil Hakl používá své známé literární postupy, avšak ve vyzrálější a propracovanější for-

---

⁴⁵ TRÁVNÍČEK, Jiří. 2003a, „A najednou máš nepřetržitě pocit viny, ani nevíš jak...“ [recenze novely Emila Hakla: *O rodičích a dětech*]; Host XIX, č. 6, s. 22 – 23 2003b „Inspirační zdroje současné české beltrie“; Host XIX, č. 8, str. 48.

⁴⁶ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 677.

⁴⁷ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 8.

⁴⁸ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 678.

⁴⁹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 98.

⁵⁰ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 678.

mě. Výrazně tematizuje infantilní brutalitu jako zřejmě jeden hlavní charakteristický rys postkomunistického světa, který je ovšem, jak Hakl znovu naznačuje včleněním textu z bývalé Jugoslávie, kde každému životu hrozí nebezpečí, metonymií celé současné lidské civilizace.

První povídka „*Blízká setkání*“ je správným příkladem Haklova zralého stylu. Příběh začíná popisem nákupního střediska v Praze na Floře. Lyrické pasáže zobrazují grotesknost konzumerismu davů v tomto novém „paláci ukájení“:⁵¹

*„Ačkoliv bylo deset pryč, uvnitř to žilo. Po eskalátorech plynuly živě gestikulující figurky. Řvaly tam obchody. Hučely kavárny. Zívaly mlad'ouneké prodavačky, chycené na inzerát do pasti. Stovky kousadel tam zpracovávaly saláty, brambůrky, chlebičky, rtěnkou obarvená makadla srkala špagety, polámané chelicery starých fotrů drtily kuřecí řízky.“*⁵²

Protikladným motivem v této kultuře je paradoxně nezájem o zákazníka, především o bližního. Vyvrcholení v jeho díle představuje scéna, kdy se motiv násilí na zvířatech (jako symbolu nelidské společnosti) opět navrácí s mohutnou silou:⁵³

„Po chodníku přicházela nakrátko ostříhaná mladá holka s obličejem pokrytým zarudlými uhry a nesla v náručí velkého černého psa. [...] Její triko bylo celé od krve. Z rány na hřbetě za krkem trčel psovi šíp. Krev odkapávala na chodník.

„Někdo mi zastřelil psa,“ řekla.

[...]

Pes se třásl a byl viditelně v posledním tažení.

[...]

„Nezkusil byste mu to vytáhnout...?“ napadlo holku. [...]

Šíp byl krátký a silný, s plastikovými stabilizačními ploškami na konci, nejspíš z nějaké kuše, co se jich všude prodávají mraky. Trčel v ráně skoro celý. Zkusil jsem se ho dotknout. Pes strašlivě zanaříkal a holka vykřikla.

---

⁵¹ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 678.

⁵² HAKL, Emil. *O létajících objektech*. Praha: Argo, 2004. str. 11.

⁵³ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 679.

„*To nepude,*“ řekl jsem.

[...]

V tu chvíli pes vydal zvuk, pro který neexistuje pojem. Něco mezi zoufalým, skoro lidským zablekotáním a marným pokusem promluvit. Pak evidentně umřel. Holka ho nepřestávala hladit. [...]

„*Jste všichni kurvy,*“ řekla tichounce.

„*Já vím,*“ řekl jsem.“⁵⁴

V záhlaví knihy *O létajících objektech* nacházíme výrok rakouského kreslíře pitoreskních scén Alfreda Kubina z roku 1933: „*Chceme-li pocítit nezvyklé ovzduší, rozhodně není zapotřebí zúčastnit se někde na odlehlé pasece exhumace zavražděného. Přinejmenším stejně silný prožitek děsu může nabídnout neškodná zábava náhodné večerní společnosti.*“⁵⁵ Převládá idiocie brutality. Mezi nejcharakterističtější rysy patří nejistota a pocit nepohodlí. Jeho hrdina zaujímá odtažitý postoj ke světu, jehož přímou součástí neumí být. Nahrazujícím prvkem jsou lyrické pasáže, z nichž vyplývá, že i traumatizující a jednoduchý život s sebou nese vlastnosti, které mohou poskytovat útěchu, a proto by se jich člověk nakonec nevzdal pro nic:⁵⁶

„*Co já vlastně mám rád? Přece ten déšť, co se snáší venku na střechy, přece ty lesknoucí se koleje, ten ptačí zpěv ve čtyři ráno. Ty třaslavé hvězdy támhle nad Českým středohořím. Chrobáky rachotící v jehličí. Čím dál víc stejné kamarády. Měkké blondýny v účtárnách. Bledé holky ze sídlišť. Všechny ty věčně nasrané rumové dědky. Všechny ty humanitně vzdělané žabí prince, se kterými se tak pěkně žvaní a kteří pak pro člověka nehnou prstem. A koneckonců i všechny ty rychlé šmejdy, co s člověkem zametou dřív, než si jich stačí všimnout, protože je to jejich způsob komunikace.*“⁵⁷

I když Emil Hakl ostře kritizoval vypravěče Ernesta Hemingwaye, v zásadě rozvíjí poetiku jeho ranných povídek. Stav světa zobrazuje prostřednictvím živých dialogů

---

⁵⁴ HAKL, Emil. *O létajících objektech*. Praha: Argo, 2004. str. 15-16.

⁵⁵ ŠLAJCHRT, Viktor. *Malé hrůzy v meruňkovém hávu*. Praha: Respekt, roč. 15, č. 19, 2004. str. 22.

⁵⁶ ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života*. Praha: Česká literatura 5, 2007. str. 679.

⁵⁷ HAKL, Emil. *O létajících objektech*. Praha: Argo, 2004. str. 19-20.

v podobě brutálních hospodských historek, které přerůstají v básnické obrazy.⁵⁸ Vypravěčem je opět osoba v podobě komentátora a pozorovatele ve vyprávěcí situaci 1. osoby. Autor se pokouší vyprávěcí situaci změnit a přechází z autorské vyprávěcí situace na vševědoucího vypravěče. O tuto změnu se Emil Hakl pokoušel v povídce „*Večer*“. Vyprávěcí situace je zvolena i z pozice ženy, jedná se o zajímavost ve vyprávění. V povídce „*Dva dny ze života Evy F.*“ je hlavní postavou dívka Eva, která je vypravěčem celé knihy. U Emila Hakla jsme byli vždy zvyklí na pozici maskulinního vypravěče. Ve většině jeho knih je hlavním vypravěčem muž, a proto působí pozice vypravěče v podobě ženy velmi nevěrohodně.

Próza *O létajících objektech* je druhou knihou Haklových povídek, obsahuje jedenáct kapitol. Povídky jsou zasazeny do jednadvacátého století, kdy vznikl rozmach reklamního světa a začalo vznikat nepřeborné množství supermarketů.

V díle vystupuje mnoho vedlejších postav a jednou z nich je Andula. Z ukázky můžeme zjistit její charakteristiku. „*Andula byla věčně na ocet; bylo jí k pětatřiceti, měla dítě, a pořád nemohla potkat toho pravýho. Nebyla ani úplně ošklivá, ani docela hloupá, a když na to přišlo, byla s ní sranda. Ale jakmile přišlo na vztahy a na vdávání, tak okamžitě ztrácela šmrnc a propadala zmaru.*“⁵⁹

Podobně jako u ostatních Haklových knih, i tady je hlavní důraz kladen na dialogičnost. Dialogy nám umožňují blíže tyto postavy poznat. Každá povídka obsahuje malé množství vedlejších postav, které spolu hovoří. Prostřednictvím prvku dialogičnosti jsou popisné oblasti samostatnou sférou textu. „*...spontánní a energické dialogické nebo řídčejí popisné proudy slov je zanášejí od zdánlivých banalit k tíživým existenciálním situacím, ke skutečným metafyzickým událostem: smrti, smutku, samotě.*“⁶⁰

V knize není pouze jeden hlavní vypravěč v podobě hlavní postavy, nýbrž vedlejšími vypravěči jsou přátelé, se kterými hlavní postava rozmlouvá a hovoří. Povídky zaznamenávají krátký časový úsek. Autor je schopen do detailů rozebrat jednotlivé pasáže textu. Hlavní vypravěč je výborným pozorovatelem dění okolního světa. Stejně jako u jiných děl

---

⁵⁸ ŠLAJCHRT, Viktor. *Malé hrůzy v meruňkovém hávu*. Praha: Respekt, roč. 15, č. 19, 2004. str. 22.

⁵⁹ HAKL, Emil. *O létajících objektech*. Praha: Argo, 2004. str. 96.

⁶⁰ KOPÁČ, Radim. *Haklovy objekty mezi mužem a ženou*. Praha: Reflex, roč. 15, č. 16, 2004. str. 61.

se příběhy odehrávají převážně v Praze. V povídce „*Dva dny ze života Evy F.*“ se dostáváme do prostředí bývalé Jugoslávie a do Polska. Na rozdíl od povídkové novely „*O rodičích a dětech*“, kde se příběh převážně odehrával v hospodském prostředí, v tomto případě se topos hospod vyskytuje zřídka.

Román *Let čarodějnice* z roku 2008 se vrací k prvnímu Haklovu dílu Intimní schránka Sabriny Black, ale v konečném dojmu jde o vyprávění mnohem barvitější a i dospělejší. Hrdinou románu je devětatřicetiletý Pražák, který nedopatřením vezme život bezvýznamnému občanovi. Pochybnosti a výčitky se dostávají pomalu a postupně. V románu nescházejí krásné ženy, nenaplněná láska, filmy, které narušují morálku společnosti. Hrdinu nic nadržuje, aby zůstal na jednom místě, a tak zakotví v jiném městě v evropské zemi. Zpočátku začíná znovu žít, ale opět zažívá zklamání ve vztazích. Pocity prázdnoty, marnosti, chudoby a beznaděje z nalezení hodnotného vztahu ho přivádějí zpět do srdce Evropy.

Emil Hakl není příběhotvorným autorem, nýbrž působí jako odtazitý reflektor, jak ho známe z dřívějších próz.⁶¹ Postava reflektora odráží děje vnějšího světa ve svém vědomí. Vnímá, pociťuje, registruje skrytě, ale nikdy nevypráví. To znamená, že neverbalizuje své vjemy, myšlenky a pocity, protože není součástí komunikační situace. Můžeme získat pocit, jako by se čtenáři otevíral bezprostředně přímý pohled do vědomí postavy reflektora a dozvídal se vše o jeho poznacích a procesech, které se v něm odehrávají. Postava reflektora se stala v moderní literatuře vážným soupeřem staré osvědčené postavy vypravěče. Postavy reflektorů představují širokou škálu jako postavy vypravěčů velké tradiční literatury.⁶²

Autor předvádí vtipnou jazykovou hru se slovy, proto se tato kniha stává Haklovou duchaplnou slovní exhibicí. Román dostává podobu hutného frázovitého proudu, řadí jednu událost za druhou. Používá dialogy, které jsou často „pálené od boku“, prolíná je historkami a svéráznými filozofujícími myšlenkami. Popisovanou realitu zobrazuje takovým stylem, že v nás vylíčená skutečnost probouzí sklíčenost a ztrátu jistoty. Výchozí moment

---

⁶¹ Petr: Vaněk. In: Hakl, Emil: *Let čarodějnice* [online]. 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/26201/hakl-emil-let-čarodejnice-in-cro-3-vltava>

⁶² STANZEL, K. Franz. *Teorie vyprávění*. Praha: Odeon, 1988. str. 180.

románové konstrukce představuje pobodání člena ochranky. Jedná se o událost s těžkými fatálními následky. Samotný akt napadení je popsán se stejným dramatickým efektem, jako kdyby hlavní hrdina oznamoval, že dělá běžné hygienické činnosti.⁶³

„Holky odešly na oběd. Vzduch od větráků listoval v papírech a rozfoukával je po koberci. Ověřil jsem si, že jsem v místnosti sám, hodil jsem na zem zlaté stránky, vytáhl nůž, klekl a vši silou bodl. Špička pronikla do strany 726. Byl jsem spokojen. Schoval jsem kudlu a šel se taky najíst. Ve výloze řeznictví na Arbesáku se vznášela ovce ve skoku, stažená a vykuchaná, ale nikoli bez hlavy. Z hudby jí trčel černý jazyk. Chodník sálal, teploty neklesaly pod pětatřicet a ona visela na hácích dennodenně. Uvažoval jsem, jak to asi dělají. Buď ji dávají na noc do mrazáku, nebo aranžují každé ráno novou. Tak jako tak do ní dávají drát či co, aby držela tvar.“⁶⁴

Román **Pravidla směšného chování** z roku 2010 volně navazuje na dialog otce se synem z knihy O rodičích a dětech. Čerpá z celé Haklovy prozaické tvorby, kterou nejzřetelněji završuje v tomto románu. Necháváme se unášet proudem modelované řeči, rutinních událostí a komentářů. Můžeme se zde setkat se špatně fungujícím intimním vztahem, budeme se brouzdat džunglí na východě (podobně jako jedna z hlavních postav povídkové knihy Konec světa) a hned v úvodu se namísto diskuse o letadlech přímo necháme unášet větrem na paraglidu. Vzpomínky proudí myslí vypravěče, s nímž můžeme být jako čtenáři „u toho“. Pokračování rozhovoru otce se synem představuje svorník celé knihy. Zastihne nás nepřipravené na smutek a na záplatované loučení.

Emil Hakl vložil do knihy vše, čím se na literární scéně prosadil jako snadno rozpoznatelný vypravěč. Pokud u povídkové knihy O létajících objektech a u Letu čarodějnice vytýkala kritika, že narušil kostru fabule, pak Pravidla směšného chování naopak velmi překvapí, ba nutno říci čtenáře odzbrojí. Působí suverénním dojmem, s jakým se autor po dvou letech vrací do literatury. Emil Hakl se chvályhodným způsobem vypsál, jeho nová próza přináší do české literatury to, po čem kritika prahne. Emila Hakla lze vnímat jako tradiční osobnost spisovatele v autoritativním slova smyslu. Pravidla směšného chování

---

⁶³ Petr: Vaněk. In: Hakl, Emil: Let čarodějnice [online]. 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/26201/hakl-emil-let-čarodejnice-in-cro-3-vltava>

⁶⁴ **HAKL, Emil.** *Let čarodějnice.* Praha: Argo, 2008. str. 18.

zvrátila pohled na středoevropskou prózu, psanou v Čechách. V Pravidlech směšného chování se ukazuje spisovatelova zkušenost a výrazná expresivita. Nestačí říct, že Emila Hakla čteme ve stopách Bohumila Hrabala a Jaroslava Haška, nýbrž autor nám dává najevo, že se vřazuje po bok německy píšících expresionistů a také současných autorů s evropskými vyhlídkami.

Román Pravidla směšného chování získal v roce 2010 ocenění **Literární Cena Josefa Škvoreckého**.⁶⁵

Poslední román, který Emilu Haklovi vyšel v letech 2013, nese název *Skutečná událost*. Dílo můžeme zařadit k žánru existenciálního thrilleru s milostným příběhem. Zobrazuje převážně šedý optimismus s černou realitou. Poprvé se v jeho próze objevuje aktivní prvek v podobě činu jako prostředku jediného možného řešení problému.

Emil Hakl pracuje na stejném principu jako u předchozích románů a zůstává věrný žánrové nezařaditelnosti. Objevují se zde útržky z historie německé RAF, teroristické skupiny ze 70. let 20. století. Román nám ukazuje, co všechno může vzejít z obyčejných dějových peripetií člověka. Líčí příběh obyčejného rande, přátelství, ale i příběh exekuce a touhy po pomstě.⁶⁶

---

⁶⁵ Petr: Vaněk. In: Hakl, Emil: Pravidla směšného chování [online]. 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/26201/hakl-emil-pravidla-smesneho-chovani-in-cro-3-vltava>.

⁶⁶ **HAKL, Emil**. *Skutečná událost*. 1. vyd. Praha: Argo, 2013.

3 STYL A METODA PSANÍ EMILA HAKLA

K důležitým znakům prozaických děl Emila Hakla patří jejich jazyková vybavenost. Typickou poetiku Emila Hakla můžeme nalézt již v tvorbě básnické, kde začíná její počátek a postupně se dostává i do prozaických děl. Jazyková stránka je nejdůležitějším článkem celého jeho prozaického díla a počátky této poetiky můžeme nalézt v jeho prvotních básnických sbírkách *Rozpojená slova* (1991) a *Zkušební trylky z Marsu* (2000).

Pro poetiku Haklových děl, jak poezie i prózy, je charakteristická práce se slovy. V poezii vytváří zajímavá slovní spojení bez použití velkých, složitých slov.⁶⁷ Haklova poezie z tohoto důvodu působí velmi nově, zajímavě a zábavně. Jako obrazné básnické prostředky nejčastěji využívá metafory a přirovnání. Jeho verše se blíží obraznosti surrealistické. „*Anán a ananas,/ arfiól s kostružinou: vše na doraz//promícháno. Ráno z melounů leze seno*“.⁶⁸

Emil Hakl není ovlivněn jen surrealismem, nýbrž na něho působily i směry jako poetismus a dadaismus.⁶⁹ V jeho poezii se objevuje i myšlenkové splynutí se Skupinou 42, především ve stejném zaměření na „městskou civilizaci“.⁷⁰ Haklovy básně se soustřeďují na zobrazení konkrétní reality a na danou situaci v určitém momentu. Klade důraz na dialogičnost prostřednictvím útržků a rozhovorů odehrávajících se nad hlavním městem Prahou. „*Břítký, nervózní déšť./ Volá Radek.// Tak v pátek./ Jiskření střepů// z roztráštěného půllitru.*“⁷¹

Z hlediska syntaktického používá Hakl především krátké, strohé věty v souvětích souřadných a podřadných. Celý text dokáže čtenáře při četbě strhnout, protože vyvolává spád, dynamiku i rytmus. Spojuje jednoduché věty s barevným lexikem a tento postup zdů-

---

⁶⁷ GREGOROVÁ, Barbora. *Intimní a prozatímní schránky Emila Hakla*. Brno: Host, roč. 18, č. 9, příl. Recenzní příloha, 2002. str. 2.

⁶⁸ HAKL, Emil. *Zkušební trylky z Marsu*. Praha: Cherm, 2000. str. 79.

⁶⁹ HAKL, Emil. Jak čas vyhání čerta žvástem. In *Zkušební trylky z Marsu*. Praha: Cherm, 2000. str. 133.

⁷⁰ Jako další odkaz na surrealismus je možno najít v Haklově próze Intimní schránka Sabriny Black, kde se nacházejí samostatné kapitoly popisující sny hlavního hrdiny. HAKL, Emil. HAKL, Emil. *Intimní schránka Sabriny Black*. Praha: Argo, 2002. str. 138, 145.

⁷¹ HAKL, Emil. *Rozpojená slova*. Praha: Mladá fronta, 1991. str. 26.

razňuje ironické vyznění některých částí textu. Ani dlouhé souvětí nemusí působit složitě a přitom znázorňuje celý epizodní příběh.

„Byla o sebevrahovi, který se neoběsil na železničním viaduktu v Hrdlořezích, protože když si chtěl, opilý a klidný, nahoře ještě zapálit cigaretu, shodil, hledaje zapalovač, rukávem krabičku cigaret, položenou na kovové traverze, to ho namíchlo a šel si pro ně dolů, a když byl dole, tak už se mu nechtělo škrábat se zpátky, nehledě na to, že ty cigarety stejně nenašel, protože zapadly někam do kopřiv.“⁷²

Po lexikální stránce využívá hlavní vypravěč ve svých promluvách spisovný jazyk, ve kterém se občas vyskytne vulgarismus nebo expresivní výraz. Vulgarismy nejsou příliš používány, pouze uváženě ve chvílích, kdy jiný výraz by neměl stejnou funkci. *„Ani já jsem se tenkrát nesmál, protože mám v sobě něco ze své matky, [...] nesmál jsem se, protože jsem byl a budu úzkoprsý zkurvenec.“⁷³*

Vulgarismy se nacházejí v dialozích jednotlivých postav a mají vždy své opodstatnění, jelikož pomáhají bližší charakteristice promlouvajících postav a také slouží k charakteristice jednotlivých prostředí – například prostředí hospodského:

„No ty kokot! pokračoval blondák. A najednou to začalo, porod, ne... A když to lezlo ven, tak sem si uvědomil, že sem furt eště totálně zhulenej... To vylezlo, to utřeli, vid'... Sem si to vzal do ruky, vid', jako že sem ten votec. A mi to připadalo hnusný, pochopíš to, vo čem mluvím!“⁷⁴

V dialozích využívá přesného fonetického přepisu se zdůrazněním určitého znaku výslovnosti postavy, který je schopen vyzdvihnout jazykové zvyklosti mluvčích. Při komunikaci v cizím jazyce využívá opět fonetickou transkripci. *„Izit gudvej tu vizit dis big čerč?“⁷⁵* Ve všech Haklových knihách se objevuje specifická snaha o autentičnost zaznamenaných hovorů.⁷⁶ Dialogy používá, aby vykreslil psychologii jednotlivých postav pomocí nepřímé charakterizace, která velmi často bývá ve shodě s komentářem vypravěče:

---

⁷² HAKL, Emil. *Konec světa*. Praha: Argo, 2001. str. 189.

⁷³ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 50.

⁷⁴ HAKL, Emil. *O létajících objektech*. Praha: Argo, 2004. str. 181.

⁷⁵ HAKL, Emil. *O létajících objektech*. Praha: Argo, 2004. str. 49.

⁷⁶ KOPÁČ, Radim. *Tichý a nenápadný půvab Haklovy svobody pro sebe*, UNI 2002, roč. 12, č. 12, str. 9.

„*Jak nepujdeš tam, tak načisto zošialim, říkála mu matným cukrovým hláskem. Pudu, sem ti řek, že pudu, ale sem ti řek, že vo tom kurrva ted' nechci slyšet! Jak nepřujdeš, tak načisto zošialim, vedla svou. Sem ti řek, že pudu, mi nevěříš nebo co! Rozčílil se šeptem. Těbe něverí nik, zašeptala. Nik, nik, kominik, zasmál se zčistajasna a hodil do sebe pítí.*“⁷⁷

Jeden z typických prostředků představují stylově zabarvená lexika, nespisovná lexika hovorové češtiny (štok, kerkovat, dupárna)⁷⁸ a bezpříznaková lexika. Stylově zabarvená lexika bývají užívána v nových spojeních a aktualizovaných významech jako ironie („*furiantsky mrskla jupkou o stůl*“)⁷⁹. Bezpříznaková lexika klade do netradičních slovních spojení a do nových okolností („*Kolem nás se hrbilo nad pivem pár odpoledních švábů a podél stěn se plazil chraplavý šepot.*“)⁸⁰.

Emil Hakl na základě básnické tvorby používá v próze obrazné prostředky, jako například metafory, přirovnání, personifikace a básnická epiteta. Všechny básnické prostředky jsou spojené s ironií a nadsázkou. Projevují se převážně v popisech města a při charakterizaci postav. „*Slunce se kutálelo po obzoru, skákalo po kopcích jako kulový blesk, lítalo kolem Země pekelnou rychlostí. Země se usmívala jako mrtvola v ledu.*“⁸¹

Emil Hakl používá v situaci vyprávění 1. osoby subjektivního vypravěče. Působí jako výborný pozorovatel dění v nejbližším okolí a dokáže jakoukoliv situaci popsat se značnou dávkou nadsázky, ironie a humoru. Prostřednictvím těchto pojmenování dokáže charakterizovat člověka, dobu i prostředí.

Mezi další významné znaky autorových próz patří jejich topocentrický charakter. Ve všech prózách se ocitáme ve středu města Prahy. Nejsou pro něho podstatné přesné názvy ulic, obchodů či restauračních zařízení, i když je ve svých dílech zmiňuje. Klíčovým bodem jsou zejména postavy, které těmito ulicemi procházejí, včetně jejich životních peripe-tií.⁸²

---

⁷⁷ **HAKL, Emil.** *O létajících objektech.* Praha: Argo, 2004. str. 12.

⁷⁸ **GREGOROVÁ, Barbora.** *Emil Hakl, staronový...létající.* Host 2004, roč. 20, č. 7, str. 59.

⁷⁹ **HAKL, Emil.** *Konec světa.* Praha: Argo, 2001. str. 8.

⁸⁰ **HAKL, Emil.** *Konec světa.* Praha: Argo, 2001. str. 7.

⁸¹ **HAKL, Emil.** *Konec světa.* Praha: Argo, 2001. str. 215.

⁸² **BŘEZINOVÁ, Hana.** *Prozaická tvorba Emila Hakla, bakalářská diplomová práce.* Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2009. str. 46-52.

4 ANALÝZA ROMÁNU EMILA HAKLA „O RODIČÍCH A DĚTECH“

Knihu *O rodičích a dětech* z roku 2002 můžeme považovat za autorovu nejocetněvanější novelu. Získala ve stejném roce ocenění Magnesia Litera v kategorii nejlepší próza. Na zájem o tuto knihu ukazuje počet jejích vydání a pořízené překlady do cizích jazyků. Román byl přeložen do anglického jazyka s názvem *Of Kids & Parents* nebo do nizozemštiny jako *Zoon & vader*.

4.1 Organizace literárního díla a její žánrové vymezení

Kniha je rozčleněna do čtrnácti pojmenovaných kapitol a je nazývána novelou. Žánrové vymezení díla označuje prózu středního obsahu, která se vyvíjela z povídky. Autor čerpá náměty ze současného života většinou nižších vrstev. Realisticky zobrazuje všední soukromé a intimní problémy postav. Můžeme zde vidět konkrétní nejasnost v přesném žánrovém vymezení. Dílo lze přiřadit jak k novele, tak i k povídce, protože jednotlivé kapitoly znázorňují ucelené příběhy, epizody nebo se čtenář nechává volně unášet proudem historek. Postavy se příliš nevyvíjejí, obraz jejich psychiky v sobě nese dopad sociálního prostředí, často jsou tvořeny s humorným nadhledem. Novela *O rodičích a dětech* je založena na sevřenější dějové linii bez výrazných konfliktů.

4.2 Titul díla

Titul díla předznamenává několik důležitých účelů. Především nese význam motivicko-tematický, který odkazuje k tematické výstavbě textu. Název „*O rodičích a dětech*“ znázorňuje především rodinné soužití. Emil Hakl se snaží porozumět vztahu mezi otcem a synem prostřednictvím nevyčerpatelných dialogů. Zkoumá život otce, rozebírá jeho dětství, práci, manželství, přátele, životní okolnosti a prostřednictvím odhalování jednotlivých fází života poznáváme i jeho syna.

„*To eště nemůžeš znát,“ pousmál se otec, „dyť je ti teprv něco přes čtyřicet. Mně ve tvym věku ležel svět u nohou, já si mezi čtyřicítkou a padesátkou nejvíc užíval, to na mě ženský letěly, že jsem to ani všecko nestíhal vodbavovat. Ach jo... Kdyby to šlo vrátit, tak*

na to, aby mi zas bylo dvacet, bych se moh akorát vykašlat! Kdyby to šlo, tak ještě jednou čtyřicet, to byl daleko nejlepší věk! To už se člověk přece jenom zbaví ty nejhorší stupidity a ještě má v sobě dost síly, aby s tím pár let něco dělal...“⁸³

Otec je zde charakterizován jako bouřlivák, jehož mládí čtenářům odhalují nepřeberná dobrodružství v milostném životě.

Hlavními postavami příběhu jsou otec a syn. Při vycházce oba muži absolvují procházku po Praze a pražských hospodách. Celá próza je prokládána návštěvou těchto restauračních zařízení. Jednasedmdesátiletý otec a dvačtyřicetiletý syn spolu diskutují, vzpomínají, vyměňují si názory, ale i společně mlčí. Svorníkem celé knihy je setkání otce se synem. Při společné celodenní procházce si tyto dvě postavy vyměňují své názory a vzpomínky, až dochází i k promiskuitním šokujícím odhalením. Velmi často si můžeme všimnout, jak otec při dialogu poučuje svého syna, neustále se ho vyptává, až vyzvídá, a je v otázkách neodbytný. I když dochází při komunikaci k malým nedorozuměním, oba muži se v průběhu diskuse vzájemně sblíží.

„Jenže vona se hned začala svěřovat, že je vdova a že se jí chce plakat, poněvadž všichni chlapi myslí pořád jenom na to jedno, no, a nakonec mě s velkým upejpáním vzala k sobě, jenže to si chtěla v půl třetí ráno v kuchyni u kafe povídat vo křečovech žilách. Nakonec jsem jí tedy přemluvil, že pudem spát. A vona si sundala vlasy, měla paruku, že jo, pak si sundala svetr, měla žebra jak hřeben, ale to mi nevadilo, protože měla důkladný veliký kozy. Jenomže potom si sundala i ty kozy, měla v podprsence molitan žejo, a na závěr si vyndala zuby, abysme se prej mohli líbat, a to už jsem mazal pryč, byla noc a musel jsem přespat na nádraží. Jsou všelijaké případy...Já hlavně chci, abys už zůstal s tou Hankou, no. Doufám, že ji nezahejbáš...“⁸⁴

Jiří Trávníček ve své recenzi poznamenává, že základním tématem knihy je rozhovor otce a syna a hovoří o jakési nesamozřejmosti situace a takzvané „archetypálnosti“ postav.⁸⁵

---

⁸³ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 85.

⁸⁴ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 112-113.

⁸⁵ TRÁVNÍČEK, Jiří. „A najednou máš nepřetržitý pocit viny, ani nevíš jak...“. Host 2003, roč. 19, č. 6, str. 23.

4.3 Kompoziční principy a postupy v díle

Autor uplatňuje nekauzální výstavbu textu u principu kauzality. Jednotlivá témata a motivy na sebe nenavazují a nemají logickou strukturu. Dílo je vystavěno bez příčiny, následku a logické souvislosti. U kompozičního rázu díla rozlišujeme tektonickou (uzavřenou) a atektonickou (neuzavřenou) výstavbu. Próza je koncipována na proudu vědomí, a proto ji můžeme přiřadit k atektonické (neuzavřené) výstavbě textu.

Kompoziční principy se realizují prostřednictvím kompozičních postupů. Zaměříme se na kompoziční principy v rámci tektoniky z hlediska časových vazeb, podle způsobu rozvíjení a vyvrcholení děje a podle práce s motivy.

Kompoziční princip z hlediska časových vazeb

V tomto případě se kompoziční principy prolínají a dochází často k jejich kombinaci. Do chronologického děje se dostávají minulé příběhy a vzpomínky. Retrospektiva jako pohled do minulosti je mnohokrát použita jako doplněk chronologického postupu. V celé novele se z velké části objevuje retrospektivní kompoziční postup. Celá próza je jakési odhalování minulosti v podobě vzpomínek a minulých příběhů.

„Umřel loni na Štědrej den,“ řekl jsem. „Aha, jak von byl starej? Von byl myslím vo něco mladší než já...A na co umřel?“

„Von prej seděl na Štědrej den vodpoledne v Buštěhradě v obejváku se ženskou, kvůli který vopustil matku, seděj, pijou kafe, salát hotovej, stromek nastrojenej, dárky přichystaný, a Pepča najednou povida: „Slyšíš? Mě někdo volá, já se du kouknout ven! a ženská na to: „Kdo by tě volal, ráno tu zvonil Miťánek, zvonek funguje, tak by snad zazvonil, ne?“ Jenže von za chvíli zase natáh ucho: „Já si nemůžu pomoct, mě někdo volá, já slyším Pepiku!“ a ženská na to: „Proč by tě kdo volal, to je nesmysl, sed!“ A Pepča povida: „Ty to neslyšíš? Pepiku! A zase: Pepiku! Já se tam du mrknout...“ A vyšel ven a dlouho se nevracel. A když ho ta ženská šla po půl hodině hledat, tak ležel na zasněženým záhonu hned

*vedle dveří, koukal do nebe a bylo po něm.“ „A na co teda umřel?“ „Srdce, raz dva a ko-
nec, rafla mu pumpa.“⁸⁶*

Syn vypráví otci příběh z dětství. Popisuje smutnou vzpomínku, která se odehrála odpoledne na Štědrý den.

Kompoziční způsob podle způsobu rozvíjení a vyvrcholení děje

V úvodu celého díla se seznamujeme s dvěma hlavními postavami – jak s otcem, tak i se synem. Zjišťujeme bližší okolnosti zaměřené na jejich věk a pracovní život. Tatínek a syn se setkávají v pavilonu tučňáků, kde si otec několik roků přivydělával jako průvodce a doprovázel školní výpravy. V první kapitole povídkové novely poznáváme, že nepůjde o prózu s rozvíjením a ukončením zápletky, nýbrž o volné proudění myšlenek, historek a životních příběhů. Naznačuje nám to první náznak dialogu. *„Nazdar,“ řekl jsem. „No ahoj,“ odpověděl a díval se přitom někam nad koruny stromů. „Tak co nového?“ zeptal jsem se. „Nového není na světě nic už dvě miliardy let, všechno jsou to jenom variace na téma uhlík, vodík, kyslík a dusík,“ odpověděl mi otec.⁸⁷* Oba se setkali u vrátnice v zoologické zahradě. Otec je popisován jako muž v důchodovém věku. Už přímo v úvodu knihy nalézáme vnější charakteristiku jedné z postav příběhu. *„Otec stál nehybně před vrátnicí, a ačkoliv bylo pořád ještě léto, měl na sobě bílý baloňák a ošuntělou čepici s kšiltlem, které říkal „prinz Heinrich“. Byl už pár let v důchodu a v zoologické si přivydělával jako průvodce, doprovázel školní výpravy, zájezdy z Ústí nad Labem a tematicky zaměřené skupiny holandských důchodců, trpělivě jim za těch pár šestáků vykládal o lachtanech a pakoních a čekal, až se vydovádějí u opic. Lekl jsem se, jak za těch pár týdnů zase zešedivěl.“⁸⁸*

Hlavní postavy se pohybují po lokalitách Prahy v rámci odpolední letní procházky. V úvodu se dovídáme, od kterého místa začala společná vycházka po jejich setkání. *„A vydali jsme se na procházku. To jest obešli jsme Trojský zámek, přešli po lávce, ze které*

---

⁸⁶ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 67.

⁸⁷ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 8.

⁸⁸ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 8.

jsem plivl do husté, zvolna se valící vltavské vody, vzali to napříč přes Císařský ostrov a došli k další lávce, ze které otec upustil táhlou bílou slinu do husté, zvolna se valící vody plavebního kanálu. Potom jsme vstoupili do Stromovky. “⁸⁹

Haklova novela je založena především na rozhovoru. Pro způsob vedení tohoto dialogu je zřejmé vzájemné prolínání promluv obou hlavních postav, při kterém si vyměňují názory, kdy jeden naslouchá a druhý přitakává. Obě postavy si vzájemně role vyměňují. Kniha zprostředkovává niterní pohled do vypravěčova myšlení. Ziskáváme pocit, jako by vypravěč vedl vnitřní zápasy sám se sebou. Řeč otce a syna je prokládána poznámkami, narážkami a vysvětlivkami hlavního vypravěče v podobě syna. Próza má charakter řazení vzpomínek, historek a rozmluv o všestranných tématech. V celé novele chybějí základní kompoziční postupy, jako je práce se zápletkou, konflikt, krize, peripetie a gradace. Jedním z podstatných rysů je práce s popisem a kompoziční postup retardace. „*Sešli jsme dolů a kráčeli travnatým lavorem parku. Nakonec jsme se dostali zpátky k řece a vydali se po břehu směrem k Podbabě. Kráčeli jsme rovnou a pustou ulicí Za elektrárnou. Nalevo od nás šuměla obora a napravo pleskala do kamenů kalná voda plavebního kanálu. Kachny přičinlivě pádlovaly proti proudu.*“⁹⁰ Hlavním tématem je rodičovství hlavního vypravěče, dvaadvacetiletého syna, jelikož se před nedávným časem dozvěděl, že má dospělého potomka Roberta. Tuto část můžeme považovat za vrcholový bod celé prózy. Kniha má své ústřední téma, kde vystupuje malý počet osob a děj se odehrává v krátkém časovém úseku.⁹¹

Autor pracuje s pointou. Hlavní pointou je otázka rodičovství. Ovšem není to jediná myšlenka díla, kterou rozvíjí. Avšak tematika rodiny prostupuje celou prózou. „*Aha...No nakonec je to tvůj život, ale vo děti by se člověk měl postarat, to snad víš.*“⁹²

---

⁸⁹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 8.

⁹⁰ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 29.

⁹¹ MOCNÁ, Dagmar, PETERKA, Josef a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha, Litomyšl: Paseka, 2004. str. 418.

⁹² HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 62.

Kompoziční postupy v rámci práce s motivy

Hlavní postavy přecházejí ve své rozmluvě od jednoho tématu k druhému. Změny motivů jsou vyvolané jako v reálném životě na základě okamžitých impulsů a trávení času v hospodském prostředí. Rozhovor otce se synem se velmi skutečně přibližuje debatě, kterou zažíváme všichni ve svém opravdovém světě.

Mezi nejčastější rozpravy patří konverzace o ženách, vztazích a erotice. Témata se netýkají pouze osobního života. Diskuse mezi otcem a synem jsou i odborného rázu. Hovoří především o typech letadel, letectví a četbě knih. „*Mně poslední léta úplně stačí kromě vodbornej knih Hašek, Shakespeare a detektivky, dneska už mě sere i ten Shakespeare, ale některý kousky jsou furt geniální...*“⁹³ Na vybrané ukázce můžeme vidět, jak se oba dospělí muži dohadují o odborném tématu letadel. „*Kupuju*“, řekl jsem, „*ale už jenom tak ze zvyku, i když vobčas tam něco zajímavýho je, třeba loni vyšla monografie Ki-44 Šoki...nebo předloni?*“ „*Já vim, tys měl vždycky rád vošklivý letadla.*“ „*Ki-44 přece není vošklivý letadlo!*“⁹⁴ „*Viš, co v italštině znamená pipistrello?*“ „*Vim.*“ „*No jistě, netopýr, co se mračíš?*“ „*Ale protože furt musíš poučovat.*“ „*Já že poučuju?*“ „*No furt!*“ „*A jak se to prosímtě, projevuje?*“ „*Každá řeč buď začíná nebo končí tím, že něco vysvětluješ!*“⁹⁵ Otec musí stále být sdílný a říkat, co si myslí. „*Dialog je iluze, všichni lidi na světě chtěj pokud možno bez přestání žvanit vo tom svým!*“⁹⁶ Z jeho názoru je ovšem patrné, že je velmi vzdělaný člověk. „*...tobě se vždycky líbily co nejvošklivější letadla, krátký a bachratý, Henschel 123, Fiat CR. 42, wildcat, hellcat, bearcat, pak takovej ten dvouvocasej pantofel, F7U Cutlass, tos úplně zbožňoval...*“⁹⁷ Vzpomínají na místa, která navštívili. „*Ale no to já taky, když jsem byl v Holandsku, tak nám tam dali takovou podivnou vokurku, všichni to tajně vraceli, jenom já to sněd, a eště s jakou radostí!*“⁹⁸ Otec má snahu při rozmluvě neustále poučovat svého syna o odborných termínech, týkajících se zvířat a rostlin. „*Viš, co to je?*“ zeptal se otec. „*Ňákej rákos,*“ řekl jsem. „*Rákos, to je puškvorec!*“ „*Je to možný.*“ „*To není možný, to je jistý, puškvorec čili akorum neboli prskořen, pivo-*

⁹³ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 27.

⁹⁴ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 117.

⁹⁵ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 118.

⁹⁶ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 18.

⁹⁷ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 19.

⁹⁸ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 15.

dem z jižní Číny, dneska u nás běžnej, ale to jenom proto, že ho sem zavlékli Tataři.“⁹⁹ Otec velmi často vzpomíná na dobu svého dětství a na období, kdy jeho syn byl ještě sám dítětem. Opětovně mu vytanou na povrch vzpomínky na komunistickou vládu a válečný čas. Dialogy jsou zaměřené i na obvyklá témata, jako jsou zdravotní problémy a filozofování o životě a budoucnosti. Ústředním tématem celé prózy je téma rodičovství.

Velmi okrajovým tématem, které se dotýká bilancování vlastního života je téma týkající se místa pobytu v Praze. Otec se vyptává syna, proč stále žije v Praze a nezmění prostředí bydlení. Syn reaguje na otázku tím, že v Praze nezažívá nudu a přirovnává pobývání v hlavním městě ke komedii plné humoru, hry a láskování. Otec má naprosto jiný názor a hned by odjel do ciziny k moři. „*Ale proč ty žiješ celej život pořád v tý Praze?*“¹⁰⁰ „*Mně bohatě stačí, když někde pobejvám tejdén, čtrnáct dní, a už vidím, že bych tam z tý nicoty zmagoril, z tý jednoznačnosti, z tý vážnosti, se kterou se tam žije. Jak seš jednou švec, tak ti nezbejvá než držet lajnu a bejt nadosmrti švec, protože tě tak všichni berou, i kdyby ses na hlavu stavěl. Dyt' je to nuda! Navlíknout se do jedný role a hrát jí až do uplnýho rozpadu! Tady se život vodvíjí, jako kdyby to byla komedie vod Friče nebo nákej dojemně přitroublej italskej pornofilm...Jako atentát na Heydricha v podání dětskýho loutkovýho divadla...Právě ty divadelní rozměry, ten malej prostor. To, jak tady má mukl společensky blízko k ministromi a navopak. To šmidrování. To lojzování a vaškování...Všechny ty historky, jak někdo chodil na pivo a na karty s prezidentem...Prostě bordel.*“¹⁰¹ Otec reaguje na jeho myšlenky větou: „*Stárneš, ale nejseš starej, to je vobrovskej rozdíl...*“¹⁰²

Témata vztahující se k ženám a erotice zabírají velkou část celé prózy. Otec se synem si neustále vyměňují názory na ženy, svoje představy o nich a prožité pravdivé zážitky. Syn prostřednictvím otce poznává sám sebe a svůj vztah k ženám. „*Já mám rád letadla, který něčim vybočujou z řady, který už napohled nejsou nudný, to máš jako se ženskejma. Ženská je přece zajímavá, když je za prvý duchapřítomná a za druhý trochu nabouraná osudem.*“¹⁰³

---

⁹⁹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 111.

¹⁰⁰ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 97.

¹⁰¹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 98.

¹⁰² HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 99.

¹⁰³ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 19.

Hovory se dotýkají i intimních zážitků, které jsou popisovány zcela realisticky. Syn vypráví o návštěvě lékařky se zdravotním problémem a nezapomene zmínit příhodu s erotickým námětem. „*Tak mě napadlo zeptat se rovnou taky na ty svý hemeroidy, a vona říká: , To není problém, to my už dneska děláme ambulantně, jednoduše to podvážeme a po čase vám to samo odpadne, tak se mi pochlubte... Tak jsem sundal gatě, vona mi to přefoukla ňáskou dezinfekcí, nakoukla tam a povidá: ,Aha, tak tohle vám samo neodpadne, jak dlouho už to máte? , Dvacet let, , povidám. , To bude muset pryč chirurgicky, čím dřív, tím líp, , řekla doktorka a jemňounce zaťukala na ten hemeroid prstíkem, a jak na něj zaťukala, tak se mi v ten moment tak hrozně a příšerně postavilo péro, jak už dlouho ne. A já tam stál a vystrkoval na ni zadnici a marně přemejšlel, jak to zařídit, aby si ničeho nevšimla... To zas byla blamáž!*“¹⁰⁴ Můžeme neustále vidět, jak otec poučuje svého syna při jakékoliv situaci. Opakovaně pokládá stejné otázky a argumenty typu. „*Jsi opravdu šťastný?*“ Syn reaguje jednou klidně, ovšem v jiný moment zase prudce a přehnaně. Otec ho neustále popichuje a škádlí. „*Protože jsem v sobě nosil pekelný zmatek. Ted' mám ksicht jak vopičí prdel a rantly pod vočima, ale vevnitř jsem klidnej, někdy dokonce šťastnej... „Šťastnej? A z čeho...nebo proč?*“ „*Právě že úplně bez důvodu, tak jak říkáš, prostě proto, že už mi není dvacet ani třicet a že už nemusím znova a znova dešifrovat ten nesrozumitelný bordel ve vztazích.*“¹⁰⁵ „*Doufám, že Hance nezahejbáš?*“ *Tys totiž nikdy neměl nikoho rád.*“ „*Já jsem se vo to na rozdíl vod tebe aspoň snažil. Každou ženskou, se kterou jsem žil, jsem se snažil mít rád, i když to vůbec nebylo lehký, protože neznám jedinou, která by ve chvíli, kdy si namažeš chleba, nechtěla kousnout, ve chvíli, kdy se zasměješ, nechtěla hned vědět, čemu se směješ, a ve chvíli, kdy si vtevřeš knihu, nechtěla, abys jí z té knihy okamžitě aspoň kousek přečet...*“¹⁰⁶

Otec neustále vzpomíná na své bouřlivé mládí, na ženy různých národností, o kterých vypráví synovi příhody. Používá vulgární slova a tím zdůrazňuje ještě silnější erotický podtext. „*Jednou jsem, panečku, naletěl v Karlovejch Varech, seděla tam jedna taková krásně načesaná, vlasy jak Sofie Loren, a úplně nezakrytě na mě mrkala, tak co, tak jsem poručil koňak a pozval jí. Jenže vona se hned začala svěřovat, že je vdova a že se jí chce*

¹⁰⁴ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 41.

¹⁰⁵ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 85.

¹⁰⁶ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 81.

plakat, poněvadž všichni chlapi myslej pořád jenom na to jedno, no, a nakonec mě s velkým upejpáním vzala k sobě...“¹⁰⁷ „Nakonec jsem jí tedy přemluvil, že pudem spát. A vona si sundala vlasy, měla paruku, že jo, pak si sundala svetr, měla žebra jak hřeben, ale to mi nevadilo, protože měla důkladný veliký kozy. Jenomže potom si sundala i ty kozy, měla v podprsence molitan, že jo, a na závěr si vyndala zuby, abychom se prej mohli líbat, a to už jsem mazal pryč, byla noc a musel jsem přespat na nádraží.“¹⁰⁸ Syn zjišťuje, proč některé problémy řeší stejně jako otec. Uvědomuje si, že se mu a jeho povaze velmi podobá a má podobný náhled na život.

Nekonečné otcovo vyptávání na věrnost svého syna k dlouholeté přítelkyni Hance se stupňuje. I syn začne vyprávět příhodu o své „imaginární nevěře“, kde si následkem náhody a omylu začne dopisovat přes mobilní telefon s cizí dívkou. „*A TAKY BY REK, ZE TA VYMENA ZPRAV MA VYRAZNE SEXUALNI PODTEXT, vodpověděla.*“¹⁰⁹ *SOUHLASIM, napsal jsem. JEZISI!!! Vona na to. TOHO NEVOLEJ, TEN MA UZ 2000 LET HLASOVOU SCHRANKU, vodepsal jsem.*“¹¹⁰

Vypravěč přímo nekritizuje komunistickou vládu a válečné období, ale prostřednictvím historek ji čtenářům lehce přibližuje. V rámci hovoru se prolínají banality všedního dne s tzv. význačnými dějinnými událostmi. Během otcova vyprávění vyplouvají na povrch vzpomínky na dobu druhé světové války, na poválečné politické události v bývalé Jugoslávii. „*Ke konci války, když už sypali bomby přímo na Záhřeb, se tu a tam strefilili do obytného bloku, a protože se to nestačilo vodklízet, tak tam přesně takhle smrděly celý ulice, že se to skoro nedalo vydržet, a vod tý doby to nemám rád.*“¹¹¹ Dovolujeme si podotknout, že vypravěč zobrazuje motiv vlastenectví národa. Promlouvá o vyvražďování národů a rasových záležitostech. Velmi realisticky srovnává chování lidí s jednáním zvířat. „*Jenom za posledních dvě stě let co se zas děje, Turci vybíjej Armény a Kurdy, Indonésani Timořany, černoši Araby a Arabové zas černochoy, Stalin, sám Asiat, zdecimoval spoustu asijskech národů, žejo, a je tady Čína, Afrika, Srí Lanka, Indie s Pákistánem, škoda mluvit.*

---

¹⁰⁷ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 112.

¹⁰⁸ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 113.

¹⁰⁹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 115.

¹¹⁰ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 116.

¹¹¹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 30.

A to jsou lidi, žejjo, ale ani ty nevinny zviřata na tom nejsou líp, von sice Konrad Lorenz věřil, že zviřata maj vrozenej model chování, kterej jim brání masově vybijet příslušníky vlastního druhu, jenže dneska už se ví, že to není pravda. Mravenci, nu dobře, to jsou mravenci, ale vlci, hyeny, kočkovitý šelmy a mnohý jiný sociálně žijící druhy pořádaj organizovaný vyvražďování celejch konkurenčních smeček. Primáti? Ty už se s tím vůbec nesorou, šimpanzi dokonce plánovitě vyvražďujou celý sousední tlupy včetně mlád'at a samic, což je normální genocida se všim všudy...“¹¹²

Mezi méně podstatná témata rozhovoru patří nemoci a stěžování si na zdravotní problémy. Syn vypráví příhodu, kdy navštívil lékaře s intimním problémem – hemeroidy. Otec se ho neustále vyptává, jaká bude následovat léčba, zda se jedná o vážnou nemoc. Syn se odmítá o problému bavit. Má pocit, že otce velmi zajímají jeho zdravotní problémy a diskutování o nemocích. „*No počkej, nekrváčí, a jsou to teda vůbec hemeroidy?*“ *troubí otec na celou ulici a umouněný záprtek v montérkách, který právě vyšel dva metry od nás z plechových dveří jakési dílny, si nás udiveně měří, zatímco z druhé strany nás míjí párek cyklistů v barevných aerodynamických přilbách.*“¹¹³

Radim Kopáč ve svých recenzích poznamenává: „*fárání do otcovsko-synovských slojí má za cíl rekonstruovat paměť rodiny, dobrat se nižších pater rodového stromu a na tomto půdorysu rozkrýt alespoň z části šifru vlastní existence.*“¹¹⁴ Ve vyprávění dvou postav se odkrývají rozmanité zasuté vzpomínky a nevyřešené nebo neukončené příběhy spojující společný základ paměti rodiny i vztahu mezi synem a otcem.

Obě postavy často řeší otázky života, budoucnosti a marnosti nad ztraceným časem. Klíčovým motivem celé knihy je strach z promeškané doby. „*To eště nemůžeš znát,*“ *pousmál se otec,* „*dyť je ti teprv něco přes čtyřicet. Mně ve tvym věku ležel svět u nohou, já si mezi čtyřicítkou a padesátkou nejvíc užíval, to na mě ženský letěly, že jsem to ani všecko nestíhal vodbavovat. Ach jo...Kdyby to šlo vrátit, tak na to, aby mi zas bylo dvacet, bych se moh akorát vykašlat! Kdyby to šlo, tak eště jednou čtyřicet, to byl daleko nejlepší věk! To*

---

¹¹² HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 49.

¹¹³ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 42.

¹¹⁴ KOPÁČ, Radim. *Tichý a nenápadný půvab Haklovy svobody pro sebe*, UNI 2002, roč. 12, č. 12, str. 9-10.

už se člověk přece jenom zbaví ty nejhorší stupidity a ještě má v sobě dost síly, aby s tím pár let něco dělal... ¹¹⁵

S výše řečeným souvisí i další téma diskuse mezi dvěma muži, které bylo věnováno otázce „*proč je člověk na světě?*“ Při rozhovoru na toto značně filozofické téma se otec od svého syna dovídá, že on sám se nedávno před rokem dozvěděl o svém otcovství. Takové překvapení bylo před rokem i pro jeho syna. Následující část kapitoly je převyprávěním toho, co se před více než dvaceti lety v synově minulosti seběhlo, ale je také dokladem toho, jak se hlavní hrdina musel s náhlou životní změnou nějaký čas vyrovnávat. Při synově vyprávění se otec dozvídá, že se jeho syn a vnuk již několikrát osobně setkali. První historické setkání popisuje hlavní vypravěč těmito slovy:

„...se otevřely dveře a v nich stál nesympatickej, na první pohled přecitlivělej hubenej sušeň, v každym uchu pět náušnic, kozí bradku, a namířil si to k nám. A mně ti ztuhla krev v žilách a srdce mi začalo bušit, jako kdyby se chtělo utrhnout, protože jsem před sebou viděl sám sebe před dvaceti lety...“ ¹¹⁶

Ihned vzápětí syn přidává poznámku k tomu, jak se při návštěvě se synem v Praze přistihl při výchovném postupu, kterým překvapil především sám sebe. „*...přestože jsem v životě žádný dítě nevychoval, tak se najednou k svému obrovskému překvapení slyším, jak hodně nahlas říká: , Nežer ten párek studenej, víš, z jakého svinstva to dělaj? Táhle máš kastrol a vohřej si to! Dej si to sakra aspoň na talíř!*“ ¹¹⁷

S „novým synem“ do celého příběhu vstupuje podle Michala Jareše rovněž další tematická rovina knihy. Nová tematická rovina začíná od chvíle, kdy syn poznává vztah otce a syna „z druhé strany“. Je přitom překvapen ze vzájemné podobnosti mezi ním a nalezeným synem a ze svého vlastního chování, které se místy podobá otcovu poučování. Zjistí uje, že rodová historie se opakuje. ¹¹⁸

---

¹¹⁵ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 85.

¹¹⁶ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 60.

¹¹⁷ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 61.

¹¹⁸ JAREŠ, Michal. *Rodina, cesta a hospoda*, Tvar 2003, roč. 14, č. 5, str. 20.; TRÁVNÍČEK, Jiří. *A najednou máš nepřetržitý pocit viny, ani nevíš jak...*, Host 2003, roč. 19, č. 6, str. 23.

Hlavní vypravěč v podobě syna může pociťovat na vlastní kůži, že se některé věci mezi rodiči a dětmi nemění, ať je člověk v jakémkoli věku. Snad i proto se snaží syn se svým otcem vycházet, i když jeho niterné promluvy naznačují vnitřní zápasy. „*To já vím..., drmolí rarach: Tobě se dycky líbily takový...! To já si pamatuju, ty modelky studený...! Ty blbý namaštěný manekýny...! [...], Ale no to je fuk, říkám do stolu...*“¹¹⁹ V knize nalezneme podobných pasáží celou řadu.

Kompozice literárního díla z hlediska pásma promluv

Vypravěč je postavou, jež v díle vystupuje a zároveň má autobiografické rysy s autorem novely. Převážně užívá ich-formu, kde používá minulý čas. „*Zkrátka a dobře, hned po vojně jsem chodil s jednou takovou Martinou...*“¹²⁰

Řeč postav tvoří zejména dialogy ve formě přímé řeči. „*Nojo, a co s tím budeš dělat dál?*“ „*Zatím jsme spolu byli dvakrát na pivu a vypadá to, že v tom budu pokračovat.*“ „*A Hanka vo tom ví?*“ „*Samozřejmě, dyť vo nic nejde, von je dospělej klacek a já taky.*“¹²¹

Velmi často je užita nevlastní přímá řeč a polopřímá řeč ve vnitřním monologu.

„*Tak aspoň, hergot, neječ! chci už léta říct svému otci, ale vždycky to spolknu.*“¹²²

4.4 Čas a prostředí v literárním díle

Hlavní postavy se pohybují po lokalitách Prahy, které známe z předchozích Haklových knih. Jako příklad můžeme uvést Letnou, nebo ještě přesněji restaurační zařízení Královská obora. Děj knihy se odehrává také v Bubenči a ve Stromovce, kde vypravěč provádí čtenáře různými třídami a ulicemi konkrétních názvů. Fikční svět knihy je přesně místně omezený. Při vycházce objevují syn a otec i neznámá místa Prahy, která jim připomínají

---

¹¹⁹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 19 - 20.

¹²⁰ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 59.

¹²¹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 62.

¹²² HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 14.

cizí kraj a působí na ně různorodým dojmem.¹²³ „*No vidiš, tady jsem nikdy v životě nebyl, řekl otec překvapeně, tady to ani nevypadá jako v Praze... To spíš vypadá, jak kdyby se tu natáčely Mrtvý voči Londýna!*“¹²⁴ Vycházka obou mužů není složena jen z procházení po ulicích nebo parkem, ale jejich putování je prokládáno i návštěvou pražských lokálů. Hospodské prostředí otvírá hlavním postavám příležitost k pozorování dění kolem sebe, ale působí také jako prostředí, v němž je možné debatovat o zajímavých různorodých otázkách, o kterých by zřejmě na jiném nefunkčním místě nehovořili.¹²⁵ „*Eště pivečko, pánové?*“ přispěchal číšník. „*Dejte nám dvě vodky,*“ řekl otec a vůbec si neuvědomil, že si právě postěžoval.¹²⁶ Vypravěč popisuje i fiktivní prostředí, které je výplodem fantazie. „*Vykročili jsme předimenzovaným, pustým bulvárem z padesátých let zpátky do města. Po chvíli jsme minuli pajzl, jehož jméno znělo Eufkrat, ale kterému se v životě neřeklo jinak než Arafat.*“¹²⁷

V této novele je potřeba jen jedno odpoledne, aby obě postavy společně probraly mnoho rozličných témat a dostaly se přitom i do hluboko zasutých vlastních vzpomínek, myšlenek i historické paměti rodiny. Co se týká časového horizontu knihy, próza se odehrává na počátku jednadvacátého století.¹²⁸

4.5 Typologie a charakteristika hlavních a vedlejších postav

Obě hlavní postavy, otec a syn tráví tradičně společný čas vždy jednou za tři týdny. Při procházce si vzájemně povídají a sdělují své spontánně vyvolané vzpomínky a životní události. Mají typický způsob konverzace, který je ovlivněn nepokojem z oboustranné komunikace a z otcova sklonu k poučování. Proto je často synovo jednání doprovázeno vzdycháním, narážkami a připomínkami. Můžeme uvést jednu konkrétní situaci, která vy-

---

¹²³ BŘEZINOVÁ, Hana. *Prozaická tvorba Emila Hakla, bakalářská diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2009. str. 30.

¹²⁴ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 45.

¹²⁵ BŘEZINOVÁ, Hana. *Prozaická tvorba Emila Hakla, bakalářská diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2009. str. 31.

¹²⁶ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 16.

¹²⁷ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 55.

¹²⁸ BŘEZINOVÁ, Hana. *Prozaická tvorba Emila Hakla, bakalářská diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2009. str. 31.

plynula v restauračním zařízení při objednávání jídla. „*Jo...Prosimtebe, já s sebou nemám brejle, moh bys mi to přečíst?*“, *No tak je tady guláš, beru do ruky ulepené plastické desky, guláš asi ne, žejzo, takže dál je tady...*“, *Co bylo to první?*“, *Guláš,*“, *Koláč?*“, *Guláš!!!*“, *No tak se hned nerozčiluj, guláš, no, ten si nedám. Co dál?*“ [..]¹²⁹

Vnitřní monology syna se objevují v textu velmi často a jsou vyvolávány nepokojem a nervozitou z otcova jednání a neustálého vyslýchání. „*Jdeš s fotrem na procházku, je čtvrtek odpoledne, je srpen, seš na světě; to už se nikdy nebude opakovat, pronesl jakýsi bodrý komentátor v mém nitru.*“¹³⁰ Vnitřní já zosobňuje jistý „rarach“, který se ukrývá v jeho podvědomí a spustí se jen v okamžicích, když začíná být syn středem kontroly a pozorování. „*Do hajzlu..., blekotá ve mně rarach: Do hajzlu, do hajzlu, do hajzlu...! Do psi prdele...! Mám já tohle zapotřebí...!*“

Aktivní vedlejší postavy se v próze spíše neobjevují a jejich hodnota spočívá v dobarvení atmosféry celé prózy. Radim Kopáč o této skutečnosti hovoří ve své recenzi těmito slovy: „*...veškeré postavy mimo dvačtyřicetiletého a jednasedmdesátiletého jsou nanejvýš zbytným komparsem.*“¹³¹

Jednou z nejzřetelnějších vedlejších postav je spoluúčastník v restauračním zařízení Kulich. Sedí v hospůdce odděleně u stolu a pozoruje syna s otcem zpovzdálí. Když zjistí, že sleduje syna hovořícího s otcem, nebude tomu věřit. „*Kdo to je?*“ *chtěl vědět. „To je otec.“ „Vy spolu chodíte na pivko, jo?“ „Jo.“ „Nezlob se, Kulichu, dneska radši ne.“ „Tak tedy ne, no... A fakt je to fotr, jo?“ „Jo.“*¹³² Mezi další méně podstatné vedlejší postavy, které přímo v ději nevystupují, jen se o nich dovídáme prostřednictvím příběhů, patří matka a její druhý manžel Pepík, dlouholetá přítelkyně Hanka, nově objevený dospělý syn Robert a jeho matka Martina, maršál Tito, doktor Izmalčov, známý Alfréd, s nímž otec chodíval na pivo a charakterizuje ho jako největšího alkoholika a přirovnává k Švejkovi, bratranec Arnov, neznámá slečna Soňa a mnoho dalších postav z vyprávění. Maršál Tito byl chorvatské národnosti a otec se o něm zmiňuje, protože v něm vyvolával velkou žárlivost.

---

¹²⁹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 13 - 14.

¹³⁰ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 33.

¹³¹ KOPÁČ, Radim. *Tichý a nenápadný půvab Haklovy svobody pro sebe*, UNI 2002, roč. 12, č. 12, str. 9-10.

¹³² HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 26.

vost. „*Ať žije maršál Tito!*“, zavřela okno a šla spát. Von si Tito tenkrát snad ještě ani maršál neřikal, ale pro moji matku už dávno byl...*Já mám dojem, že to otci vadilo čistě osobně, že matka Tita zbožňovala, že na něj v podstatě žárlil...*“¹³³ Při rozhovoru o zdravotních problémech se otec nezapomene zmínit o svém bulharském lékaři Izmalčovi, který se zasloužil o záchranu jeho nohy. Otec vypráví historku o záchraně své dolní končetiny před amputací velmi barvitě a důsledně. Nezapomíná vyzdvihnout lékařský slang a jejich jednání k pacientům s lehkou mírou ironie a sarkasmu. „*Ted' jí budete mazat, šetřit se, málo chodit, a já vám přeju, aby vám fungovala ještě aspoň dva roky!*“¹³⁴

Otec vypráví synovi o jeho matce, o společném rodinném soužití a harmonickém vztahu. Důsledkem tohoto rozhovoru poznáváme další postavy patřící do rodinného okruhu. Seznamujeme se s postavou matky. Syn odhaluje tajemství, s kterým se v určité etapě života potýká. Odkrývá své vnitřní, hluboko zasuté city k matce. Pravdivě přiznává, že k ní necítí žádný hluboký synovský vztah a zdá se mu neustále se opakující stejný sen, jak svou matku vidí umírat a sám se na tomto činu podílí. Jedná se o jakousi vnitřní nenávist k matce, i když přiznává, že měl šťastné dětství. Otec se k matce také často vyjadřuje, k jejímu chování, způsobu vedení domácnosti a k společnému soužití v minulosti. Často můžeme vidět, jak si otec stále stěžuje, že mu v manželství chyběla erotika. Označuje ji puritánkou.

Všechny jednající vedlejší postavy příběhu jsou lidé, které oba muži náhodně střetávají na ulici, v hospodě a při vycházce parkem. Hlavní vypravěč dokáže několika komentáři vystihnout jejich specifické rysy a používá při tom ironii a nadsázku.

„*Když dospěl ke mně, řekl Nazdááár a projevil tendenci se od pultu odtrhnout, ale pak si všiml otce a zůstal stát. Kulicha jsem znal z dob, kdy jsem se pohyboval po Letné.*“¹³⁵

Hlavní postavy jsou plastické a nevyvíjí se. Pouze odkrývají hluboko zasuté niterné vzpomínky, zážitky a nedořešené rodinné záležitosti. Na ukázkě můžeme vidět, jak se syn svěřuje s tajemstvím, o kterém se před nedávným časem dozvěděl. „*Já ti musím něco říct,*

---

¹³³ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 39.

¹³⁴ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 43.

¹³⁵ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 19.

von ten kluk je tvůj, já ti to zatloukala, poněvadž jsem ti nechtěla dělat problémy a hlavně sobě, mně to bylo jasné, že by ses při své povaze musel hodně přemáhat a stejně by to nedopadlo...“¹³⁶

4.6 Vyprávění Emila Hakla jako pokračovatel „hrabalovské linie“

„Když jsem před lety poznal směr svého srdce, vydal jsem se do přátelského světa, podbíjel jsem kolejnice, byl výpravčím vlaku, nabízel životní pojistku, pracoval jako obchodní zástupce, dělník v ocelárně, balil starý papír, dělal kulisáka. To všechno jen proto, abych se umazal prostředím a lidmi a občas zažil tu ohromující událost, že jsem zahlédl na dně člověka perlu. Od té doby mám rád takové lidi, nad kterými se láme hůl a myjí ruce. Od té chvíle taky vidím, že lidé, které mám rád, raději vypadají jako hrubiáni a šašci, než by z přirozené cudnosti ukázali svůj cit. Ale když já právě s takovými lidmi nejraději pracoval a žil! Vždyť někteří z nich, pod dojmem chvil anebo událostí, najednou si roztrhli košili a ukázali mi své srdce a já jsem viděl, že na něm mají diamantem napsáno to, nač myslí filozofové.“¹³⁷

Hlavní vypravěč nechává proud řeči volně plynout a základním stavebním prvkem celé prózy je práce s dialogem. Jazyk působí velmi reálným dojmem, což je ovlivněno použitím hovorové češtiny, která je prostoupena celou knihou. Dialogy nepůsobí na čtenáře staticky, nýbrž jsou prudké, dynamické a proměnlivé. Hlavním vypravěčem je v textu postava syna a celá próza je zachycena děním z jeho pohledu za použití vyprávěcí situace 1. osoby.¹³⁸ Sděluje své pocity ve formě replik dialogu. Rovněž je vkládá do textu mimo rozhovor, kde průběh děje dokresluje a subjektivně hodnotí. Možnost pro vyslovení pocitů a komentářů je nejdůležitějším rozdílem mezi osobou hlavního vypravěče – prožívajícího a vyprávějícího Já, a vedlejším vypravěčem v příběhu – postavou otce. Na dialogu se obě

---

¹³⁶ **HAKL, Emil.** *O rodičích a dětech.* Praha: Argo, 2002. str. 59.

¹³⁷ **HRABAL, Bohumil.** *Perlička na dně.* Praha: Mladá fronta 2000, str. 7-8.

¹³⁸ **BŘEZINOVÁ, Hana.** *Prozaická tvorba Emila Hakla, bakalářská diplomová práce.* Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2009. str. 25.

postavy podílejí stejnou měrou, a proto otce můžeme také nazvat vypravěčem, jelikož se podílí na fabulování historek, rodinných příběhů a epizod.¹³⁹

V Haklově novele O rodičích a dětech směřuje autor k hospodskému rozhovoru. Slouží jako hlavní nástroj pro výstavbu celého textu. Přibližuje se k Hrabalovým pábitelským vypravěčským postupům. Hrabalovo vypravěčství se pohybovalo mezi epickým a reflexivním pólem, který nejvýrazněji reprezentoval text *Rukověť pábitelského učně*.¹⁴⁰ Pábitelé jsou nekonvenční a originální lidé, kteří žijí ve svém vlastním snu. Vyprávějí vše v jednom sledu, příběhy zahrnují básnické prostředky i promiskuitní hospodské výrazy. Neexistuje ucelený příběh, ale jde o volně poskládané promluvy tvořící určitou mozaiku. Nerozlišuje význam ve vyprávění událostí významných a málo hodnotných. Věnuje oběma vyprávěním stejný zájem. Podle Milana Jankoviče je promluva pábitelů mluvou bez cíle a jakéhokoliv zaměření.¹⁴¹ Pábiteli jsou obyčejní lidé, kteří berou život s nadhledem a dovedou se zasmát i nad vlastním neštěstím a utrpením. V Haklově případě se jedná o příběh odpolední procházky, v němž vystupují oba naprosto povahově a věkově odlišní muži. Sdílejí své radosti, starosti a komentují svět kolem sebe.¹⁴²

Celý příběh je o setkání otce se synem, ale především o jejich společném rozhovoru. Vedlejší vypravěč v podobě otce je nositelem pábitelů. Jeho slova obsahují co nejrozmanitější témata, která jsou funkční, opodstatněná a humorná.¹⁴³ „*A teprv až začátkem třetího dne, to už byli všichni úplně zoufalí, si nákej Tonda Siňor, co u vopic připravuje žrádlo, uvědomil, že když si předevcírem vodskočil, že měl stát na stole votevřenou litrovku vína, a teď že tam ta flaška stojí furt, ale že je prázdná a von že jí nevypil; tak pro jistotu eště jednou důkladně prohlídli sklep pod přípravnou a tam ho našli. Milej orangutan byl zalezlej*

---

¹³⁹ BŘEZINOVÁ, Hana. *Prozaická tvorba Emila Hakla, bakalářská diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2009. str. 26.

¹⁴⁰ JANOUŠEK, Pavel a kolektiv. *Dějiny české literatury 1949 – 1989*. Praha: Academie, 2008. str. 489.

¹⁴¹ JANKOVIČ, Milan. *Kapitoly z poetiky Bohumila Hrabala*. Praha: Torst, 1996. str. 31.

¹⁴² OSVALD, David. *Hrdinové „hrabalovské linie“ v prózách Emila Hakla, Václava Kahudy a Petra Šabacha, Magisterská diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. str. 33.

¹⁴³ OSVALD, David. *Hrdinové „hrabalovské linie“ v prózách Emila Hakla, Václava Kahudy a Petra Šabacha, Magisterská diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. str. 34.

pod hromadou dřevitý vlny a spokojeně spal, tak ho vzbudili, vzali mu krev a zjistili, že to víno vypil von...Hergot, snad nebude pršet...“¹⁴⁴

Rozhovory mezi otcem a synem jsou vyplněny z celé části tématy podobajícími se mužské debatě – o letadlech, ženách, erotice, o rodinných příslušnících a nepodstatných banálních věcech. Při rozmluvách o obrovských dějinných událostech je pro pábitele „hrabalovské linie“ příznačné užívání vlastních slov a neobvyklých metaforických přirovnání.
145

Jiří Trávniček říká, že „*třebaže toho mají tolik společného, vzájemně se příliš neznají. Jako by celý jejich předchozí život čekal na tento rozhovor, tedy na takovou situaci, kdy oba jeho účastníci mohou vystoupit ze svých rolí (otec a syn), ale zároveň si mají co říci právě proto, že jsou otcem a synem.*“¹⁴⁶

4.7 Jazyková stránka Emila Hakla v románu **O rodičích a dětech**

Po syntaktické stránce je typické používání krátkých a úsečných vět. Celý text dostává rychlý spád a dokáže čtenáře při četbě silně zaujmout. Charakteristické je spojení příznačných jednoduchých vět s barvitými lexikálními prostředky a nápaditými slovními spojeními. „*Otec nakláněl půllitr a pozoroval světelné šípy, drůzy, ovály a hyperboly, běžající po ubruse.*“¹⁴⁷ Věty jsou krátké, výstižné a zkratkovité, a proto celý text působí jako silná ironie. „*Dál řízek s bramborem.*“ „*No to bych si rovnou moh lehnout do rakve!*“¹⁴⁸

Z lexikálního hlediska je dílo koncipováno velmi pestře. Hlavní vypravěč používá spisovný jazyk, ve který čas od času dodává vulgarismus nebo expresivní výraz. Nachází se vždy ve spojení, kde chce vypravěč zdůraznit svou výpověď. Mají vždy charakterizační hodnotu. „*V totální prdeli jsem s morálním kodexem, „ řekl jsem. „A to je celý?“*“¹⁴⁹

---

¹⁴⁴ **HAKL, Emil.** *O rodičích a dětech.* Praha: Argo, 2002. str. 9 – 10.

¹⁴⁵ **OSVALD, David.** *Hrdinové „Hrabalovské linie“ v prózách Emila Hakla, Václava Kahudy a Petra Šabacha, Magisterská diplomová práce.* Brno: Masarykova univerzita, 2009. str. 34.

¹⁴⁶ **TRÁVNÍČEK, Jiří.** *A najednou máš nepřetržitě pocit viny, ani nevíš jak...*“ Host 6 2003, str. 23.

¹⁴⁷ **HAKL, Emil.** *O rodičích a dětech.* Praha: Argo, 2002. str. 95.

¹⁴⁸ **HAKL, Emil.** *O rodičích a dětech.* Praha: Argo, 2002. str. 13.

¹⁴⁹ **HAKL, Emil.** *O rodičích a dětech.* Praha: Argo, 2002. str. 51.

Podle příslušnosti k různým útvarům národního jazyka diferencujeme slova na spisovná, hovorová, dialektismy, slova slangová a argotismy. Do spisovného jazyka autor začleňuje mluvené podoby spisovného jazyka, které jsou součástí stylové vrstvy hovorového stylu. „*Není, ale měl kamaráda doktora. A voni se jednou z blbosti vyhecovali, že si udělaj člověka. Tak ten doktor přines kus holky, kterou porazil auták, a u toho Kukačky doma si to naporcovali.*“¹⁵⁰

Emil Hakl nevynechává žádnou stylovou oblast a zasahuje i do oblasti slangové. Jelikož se velká část příběhu odehrává v hospodském prostředí, nezapomíná užívat hostinský slang. „*My to znali pod názvem rudý kladivo, jenže to se do toho musel přidat hořčák, případně kapka francovky.*“ „*Když je člověk mladej, tak přežije leccos...Taky si vzpomínám na cikána v trávě, to byl pravej hnus...*“ „*Čert ve Stromovce, zelená s fernetem, no jistě, klasický kolínka. To samý eště s rumem byla cesta do pravěku...*“ „*A to eště nic není proti takzvanému mozku, to pil jedině Alfréd Kahavka, kterej na to balil ženský, tos doufám neznal?*“ „*Znal, to byl vaječňák v griotce, strašnýho něco.*“¹⁵¹ Jako další slangové výrazy hlavní vypravěč užívá *beton, bavorák, lední medvěd, ponorka, Sojuz 3, fau cvaj, žabinec, vlčí dech, čambavamba, Korea, bambus s motorem*. Radim Kopáč uvádí: „*Autorské zacílení na spontánně básnivý proud přímé řeči, která je nekaširovaným přepisem hospodské mluvy s veškerou její expresivitou, nyní více než kdy jindy přiřazuje Hakla k pokračovatelům literárního odkazu Bohumila Hrabala.*“¹⁵²

Na základě příznaku expresivity a emocionality vyděluje příznaková slova expresivní a emocionální. Obě skupiny se často směšují, třebaže expresivita je emocionalitě nadřazena. V oblasti expresivity začleňuje slova inherentní, kontextová, lichotná, deminutiva, hypokoristika, eufemismy, augmentiva a vulgarismy.

Jazyková rovina textu je velice bohatá i na obsah cizích slov včetně latinských názvů. „*Potom segedín, pak ňáká ta džulbastia...*“ „*Nojo, z ryby...*“ *pronáší otec s pousmáním, „ale vim já, co to může bejt za rybu? To může bejt aljašská treska nebo mořskej vokoun, může to bejt štikozubec neboli hejk, merluccius merluccius, že jo, anebo taky*

---

¹⁵⁰ **HAKL, Emil.** *O rodičích a dětech.* Praha: Argo, 2002. str. 126.

¹⁵¹ **HAKL, Emil.** *O rodičích a dětech.* Praha: Argo, 2002. str. 78.

¹⁵² **KOPÁČ, Radim.** *Tichý a nenápadný půvab Haklovy svobody pro sebe,* UNI 2002, roč. 12, č. 12, str. 9.

vlkouš, anglicky catfish, anarhichas lupus... No nic, to bude nejspíš z tresky, to bude z tresky obecný nebo skvrnitý...“¹⁵³ Vidíme zde i autorovu fantazii v používání neologismů, slov nově vytvořených, jako jím je složené slovo štikozubec. Vytváří slova, která neexistují, ale okolí stoprocentně přesvědčuje o opaku. „Chorvat, ale především selfmejden.“¹⁵⁴ „Jeho jazyk je prostý, plný hovorových a nespisovných výrazů, text však díky bohaté imaginaci a pozorovacímu instinktu nepostrádá netradiční přirovnání či metafory a po většinu času je barevný a živý.“¹⁵⁵

Autor používá i zajímavá jména přezdivek, které mají za účel pobavit a zároveň navodit patřičnou atmosféru příběhu „Ale něco jiného jsem chtěl vyprávět, za války lítal noc co noc nad Záhřeb partyzánskej dvojplotník, nejspíš nákej ten ruskej polikarpov, ale neřeklo se mu jinak než Smrdeščíj Martin.“

Emila Hakla můžeme označit za básníka lyrizujícího město. Radim Kopáč ve své recenzi uvádí: „Haklův postmoderně pestrý a mnohvrstevnatý a přitom výrazově strohý až aforisticky lapidární básnický jazyk skutečně vyrůstá především z městských kulis a všednodenních reálií...“¹⁵⁶ Barbora Gregorová také podotýká: „Povídková syrovost a narativní spád jsou však v novele konfrontovány s občasnými lyrickými plochami, reálnými a nyní častokrát snovými obrazy, které celkový pohyb Haklova psaní zpomalují a uhlazují.“¹⁵⁷

Používá v textu básnické prostředky, jako přirovnání, metafory a básnická epiteta. Básnický text je propojen s prozaickou výstavbou textu. Uplatňuje se v popisech města a při povahové charakterizaci postav. „Rackové ozobávali pohupující se kusy rohlíků a slizem potažené chciplé potkany.“¹⁵⁸ U Emila Hakla můžeme najít jak personifikaci, přirovnání (žebra jako hřeben), tak i nadsázku a ironii. Dokonce lze v textu objevit veršovanou báseň s mírou sarkasmu a posměchu, která není použita náhodně a samovolně, nýbrž účelově, aby vypravěč dokreslil atmosféru příběhu o středověké poezii.

---

¹⁵³ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 14.

¹⁵⁴ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 38.

¹⁵⁵ GREGOROVÁ, Barbora. *Emil Hakl, staronový...létající*. Host 2004, roč. 20, č. 7, str. 59.

¹⁵⁶ KOPÁČ, Radim. *Vrcholy a meze prozaika Emila Hakla*. Praha: Labyrint Revue 11 - 12, 2002. str. 160.

¹⁵⁷ KOPÁČ, Radim. *Vrcholy a meze prozaika Emila Hakla*. Praha: Labyrint Revue 11 - 12, 2002. str. 162.

¹⁵⁸ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 30.

„Na centrálním dvorci pražské Štvanice

tancovaly kurvy při harmonice

v svitu měsíce...

Já jsem tam tenkrát taky byl

a tenis hrál a vodku pil

jako ty, Lili Marlen, ne sice...“¹⁵⁹

Obě hlavní postavy mají svůj vlastní postoj k životu, nadhled a vyjadřují ho vlastními osobními citáty. *„Ať už je otázka tajemství věci jakákoli, rozhodně je velice složitá, anebo, je-li naopak velice jednoduchá, pak je to taková jednoduchost, kterou nejsme s to vidět... , Líp takhle na dně být a vědět o tom, než lichotit si v bídě! Kdo na dně je, nejspolečnější vyděděnec štěstí, přece jen doufá, bát se nemá čeho...“¹⁶⁰*

Základním znakem jazykové stránky celé knihy je přesný fonetický přepis mluveného projevu. Autor toto provádí záměrně, aby navodil pro čtenáře tu správnou spontánní atmosféru. *„Naložili to a pak dva dny chlastali, aby měli kuráž to dotáhnout, protože se jim do toho chtělo čím dál míň. Nakonec tedy šli, maso vyndali, vosmahli na voleji a pak ho postupně podlejvali lákem a dusili, až jim vzniklo takový ragú, takovej lidskej guláš.“¹⁶¹*

Autor je schopen vhodně používat slova na základě příznaku expresivity a emocionality. Nejvíce směšuje slova zhrubělá (vulgarismy) a slova inherentní, která jsou expresivní sama o sobě i v izolovaném postavení. V jedné ukázce nacházíme slovo, které je německého původu, ale autor ho zde uvádí jako slovo českého původu, které je zdomácnělé. *„To můžeš říct jenom proto, že nevíš, jaký to je, když dole na ulici dovopravdy někomu podřezávají krk nebo když před tvejma vočima všej celou **familii** komplet s dětma...“¹⁶²*

Mezi slovy emocionálními se zřetelně vydělují slova hanlivá a zdobnělá. Těchto slov užívá nepřeberné množství. *„A jak často?“ „Tak jednou za tři neděle.“ „S **fotrem**,*

---

¹⁵⁹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 51.

¹⁶⁰ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 26-27.

¹⁶¹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 126.

¹⁶² HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 24.

jo?“ „No a co?“¹⁶³ „Když vaše oči zřím, tak nepochopím, proč samotu svou mám tóóólik rád, *děvčátko milé.*“¹⁶⁴ Vyskytují se i slova inherentní - *žvanit*. Nejvíce jsou užívána slova zhrubělá, vulgarismy, které prostupují celou novelou. Máme pocit, jako by autor, který vytvořil toto jedinečné dílo, byl „sprostý hulvát“. „*Vyser se na ně, křičelo to ve mně, co je ti do nich, sedíš tu s tatínkem a basta. Dědek je vožralej a žvaní, říkali si oni, to je v pohodě, ale co je zač ten druhaj pičus? Buzerant? Feťák? Magor? Spatřil jsem Kulicha, jak mi přes půl místnosti slavnostně ukazuje vztyčený palec, jako že mi fandí.*“ V ukázce čteme jak slova zhrubělá, tak rovněž inherentní a hanlivá.

Vedle inherentních pojmenování používá autor i slova adherentní/kontextová, slova s přeneseným významem. Nezapomíná používat časté originální přísloví a v napjatých situacích klení typu himlhergot, herdek. „*Nic zvláštního, strčila mi troubel do žaludku, tekly mi při tom slzy jako králíkovi, a zjistila, že mám akorát nákou výduť nebo co.*“¹⁶⁵

Ze syntaktického hlediska je celá kniha charakteristická jednoduchou stavbou vět. Autor při dialogu postav používá krátké, úsečné a výstižné věty, které zdůrazňují popisovanou situaci a mají apelativní funkci. „*Výduť?*“ „*No nákou hernii, nic vážnýho.*“ „*No počkej, nic vážnýho...Jakou hernii?*“ „*Hiátovou.*“ „*Nojo, hiátovou, ale jako přesně? Axiální? Nebo jakou?*“ „*Co já vim!*“¹⁶⁶

Emil Hakl používá v textu různorodá adjektiva, verba a substantiva. „*Minuli jsme rozpadající se starou vápenku. Přešli jsme po lávce nad jámou zrušené vlečky. Chvíli jsme hleděli do soutěsky, na jejímž dně mizel pod spadáným listím a větvemi rezavý oblouk kolejí. Do soutěsky, vykousané dynamitem do mastné a drolivé městské skály. Cilp calp cilp calp, kvíkal v kopci za našimi zády budníček menší.*

„*Potom jsme s cigaretou v ruce vstoupili do srdce Bubenče. Počmáranými garážemi, zpuchřelými vilami a fungl novými autobazary ohraničený prostor, který se před námi otevřel, se nazýval Papírenská ulice.*“¹⁶⁷

---

¹⁶³ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 26.

¹⁶⁴ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 87.

¹⁶⁵ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 40.

¹⁶⁶ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 40.

¹⁶⁷ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 35-36.

Z textového hlediska je text koncipován velmi originálně na základě odehrávající se situace příběhu. Autor často používá citace různých myšlenek, citátů, básní a písní. Tyto citované myšlenky zaznamenává zvláštním typem písma, kurzívou. Tímto písmem zachycuje i slova, která chce zviditelnit, popřípadě zdůraznit.

„ To bylo, když umřela Marie, jedna moje známá, tak jsem měl pár dní dojem, že stojí v koutě a snaží se mi něco říct, jenže jsem jí pendrek rozuměl, poněvadž mluvila vídeňskou němčinou, *hujahujahuja*, vona pocházela z Vídně. A to je všechno, pod' si dát radši jalovcovou...“¹⁶⁸

V textu můžeme zaznamenat i velká tiskací písmena, když se jedná o záznam textových zpráv z mobilního telefonu. „*ZE ZACATKU JSEM MELA DOJEM, ZE JSEM NASLA NEKOHO, S KYM SI KONECNE ROZUMIM. JESTLI TE ALE NEZAJIMAM, NAPIS TO A NEMUSIME SE SCHAZET. K.*“¹⁶⁹

---

¹⁶⁸ **HAKL, Emil.** *O rodičích a dětech.* Praha: Argo, 2002. str. 73.

¹⁶⁹ **HAKL, Emil.** *O rodičích a dětech.* Praha: Argo, 2002. str. 117.

5 FILMOVÁ ADAPTACE KNIHY EMILA HAKLA „O RODIČÍCH A DĚTECH“

„*Milovat je lidské, chybovat je dědičné*“ můžeme číst v záhlaví snímku „*O rodičích a dětech*“, poetické komedie o otcích a synech. Filmový snímek vznikl v letech 2007 a hlavní tvůrčí podíl měl významný režisér Vladimír Michálek. Režisér má mnoho zkušeností, debutoval v letech 1994 filmem „*Amerika*.“ Filmová adaptace románu Franze Kafky nebyla přijata nadšeným ohlasem, ale následující film „*Zapomenuté světlo*“ podle Jakuba Demla měl veliký ohlas. Filmová tvorba Vladimíra Michálka je velmi bohatá a právě jeden z jeho filmů – „*Je třeba zabít Sekala*“ – se dočkal i několikanásobného ocenění v podobě sošek lva. Jedná se o drama z léta roku 1943, kdy okupované Československo bylo zobrazeno na mapách jako Protektorát Čechy a Morava.

Od roku 2000 vytvořil Vladimír Michálek ještě další filmy, jako poetický příběh „*Babí léto*“, „*Anděl Exit*“ a seriál „*Záchranáři*“, ale ty už neměly takový úspěch jako předěšlý oceňovaný film.

Povídková novela *O rodičích a dětech* je zaznamenáním celodenní procházky syna a otce. I přesto se Vladimír Michálek rozhodl vytvořit filmovou adaptaci s obrazem tohoto jednoduchého až banálního příběhu. Jednasedmdesátiletý otec a dvaatřicetiletý dospělý syn se opakovaně co tři týdny scházejí a tráví spolu určený čas. Nevíme, proč tento rituál pravidelně opakují, ale můžeme se domnívat, že jde oci o dohnání promeškaného času se synem. A právě toto bylo podnětem pro zfilmování knihy. Na filmu spolupracoval Vladimír Michálek s dalšími výbornými pracovníky, jako jsou scenárista Jiří Křížan, kameraman Martin Štrba a hudební skladatel Michal Lorenz.

Knihy je koncipována především formou dialogu dvou postav, při kterém se odhalují skryté vzpomínky a místy může divák film unavovat. Celý zfilmovaný příběh může působit jako vytahování šátků z klobouků, jedna historka za druhou. Michálkův film nemá za účel pobavit, nýbrž jde hlavně o dialog lidí. Celý film zobrazuje samotný život a hrdina má možnost se sám zamyslet nad uplynulým životem.

Příběh se odehrává v Praze a ve filmu máme pocit, jako bychom bloudili temnými uličkami, především večer při scéně návratu z procházky. Filmové dialogy jsou velmi podobné, někdy až přímo citované jako v literární předloze. „*Ne, říkám s Martinou, hned po*

vojně! A ta Martina přišla, že čeká dítě, a že mi rovnou říká, že s jiným, ale že mě má nicméně furt ráda. Tak jsme spolu ještě nákej čásek vydrželi a pak to skončilo, ne kvůli tomu dítěti, byly v tom ještě náký jiný ženský, žejo, mně bylo dvacet, vona byla vo pár let starší, a taky do toho měla náký další chlapy...“¹⁷⁰

Josef Somr v podání otce si chce pořád povídat, dokresluje vzpomínky a nezapomíná kritizovat, poučovat a kontrolovat svého dvačtyřicetiletého syna v podání Davida Novotného.

Nejvíce se povedly dialogy v kuchyni a v hospůdce při vybírání jídla z jídelního lístku, ze kterých zřetelně poznáváme skutečný vztah mezi otcem a jeho synem. „Promiň, no, já huř slyším, to jsou dneska jídla...Co to je, čertova kapsa?“ „No to já nevím, prostě čertova kapsa!“ „Ty seš, poslyš, ještě horší cholerik než muj otec, ten taky nesnášel, když se ho kdokoliv na cokoliv zeptal...“¹⁷¹

Vrcholem celého filmu je stejně jako v knize odhalení synova tajemství o svém před rokem objeveném otcovství. Závěr filmu a literární předlohy se od sebe výrazně liší. Ve filmu příběh končí rozchodem dospělého syna a jeho dlouholeté přítelkyně Hanky. Podle literární předlohy příběh končí šťastným návratem dospělého syna k jeho přítelkyni.

„A že mám doma Hanku, nejlepší ženskou jakou jsem kdy potkal a kterou si rozhodně nezasloužím. „Zdravím tě, co si dáš?“ stanul nade mnou pingl, kterého jsem znal od vidění; nebyl ničím zvlášť nápadný ani zajímavý, až na to, že o něm bylo známo, že nosí místo trenýrek výhradně dámské kalhotky. Jinak byl údajně v pořádku. Na otázku, proč nosí dámský kalhotky, odpovídal, že je to prostě pohodlný. „Dvojitý preso a hned ho zaplatim,“ odpověděl jsem.“¹⁷²

---

¹⁷⁰ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 59.

¹⁷¹ HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 14.

¹⁷² HAKL, Emil. *O rodičích a dětech*. Praha: Argo, 2002. str. 41.

ZÁVĚR

V této magisterské diplomové práci jsem se soustředila na prozaická díla Emila Hakla. Věnovala jsem se interpretaci jeho povídkových a románových próz a způsobu provedení jeho poetiky. Vytyčila jsem ty nejhlavnější body jeho díla jak v poezii, tak i v próze. Zjistila jsem, že největší pozornost přiklání ke způsobu vyprávění a jazykové stránce.

Emil Hakl zobrazuje období 90. let 20. století, kdy začalo vznikat prostředí reklamních středisek, a také můžeme sledovat, jak lidé spolu komunikují ve většině jeho próz v hospodském prostředí. Klade důraz na práci lidí v reklamních agenturách a na práci v lifestylovém časopisu.

Pro Emila Hakla je příznačné použití vyprávěcí situace 1. osoby, prožívající a vyprávějící Já. Dokáže zpestřit dílo hyperbolou, ironií, satirou a humorem. Výjimku tvoří dílo *Let čarodějnice*, které se více zaměřuje na niterný svět hlavní postavy a na okolní svět. Novela *O rodičích a dětech* je charakteristická nepřetržitými volně proudícími dialogy, které působí jako splav spontánních historek.

Dalším znakem Haklových próz je jejich topocentrický ráz. Jeho prózy se převážně odehrávají v Praze. Čtenáři se ocitají ve městě s jasnými názvy ulic i s konkrétními hospodami a nákupními středisky. Tyto Haklovy základní kameny poetiky vzbudily u čtenářů v kontextu literárního prostředí velký obdiv.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Primární literatura

HAKL, Emil. *Rozpojená slova.* Praha: Mladá fronta, 1991.

ISBN – 80-204-02-52-7

HAKL, Emil. *Zkušební trylky z Marsu.* Praha: Cherm, 2000.

ISBN – 80-902521-8-4

HAKL, Emil. *Konec světa.* Praha: Argo, 2001. ISBN – 80-7203-335-2

HAKL, Emil. *Intimní schránka Sabriny Black.* Praha: Argo, 2002.

ISBN – 80-7203-400-6

HAKL, Emil. *O rodičích a dětech.* Praha: Argo, 2002.

ISBN – 978-80-7203-576-2

HAKL, Emil. *O létajících objektech.* Praha: Argo, 2004.

ISBN – 80-7203-576-2

HAKL, Emil. *Let čarodějnice.* Praha: Argo, 2008.

ISBN – 978-80-7203-997-5

HRABAL, Bohumil. *Perlička na dně.* Praha: Mladá fronta, 2000.

ISBN – 978-80-204-1927-9

HAKL, Emil. *Skutečná událost.* Praha: Argo, 2013.

ISBN – 978-80-257-0788-3

Sekundární literatura

- BŘEZINOVÁ, Hana.** *Prozaická tvorba Emila Hakla, bakalářská diplomová práce.* Brno: Masarykova Univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2009.
- JANKOVIČ, Milan.** *Kapitoly z poetiky Bohumila Hrabala.* Praha: Torst, 1996. ISBN – 80-7215-003-0
- JANOUŠEK, Pavel a kolektiv.** *Dějiny české literatury 1949 – 1989.* Praha: Academie, 2008. ISBN – 978-80-200-1631-7
- LEDERBUCHOVÁ, Ladislava.** *Průvodce literárním dílem.* Jinočany: Vyšehradská, s. r. o., 2002. ISBN – 80-7319-020-6
- LEHÁR, Jan, STICH, Alexandr, JANÁČKOVÁ, Jaroslava, HOLÝ, Jiří.** *Česká literatura od počátku k dnešku.* Praha: Lidové noviny, 2004. ISBN – 978-80-7106-963-8
- MOCNÁ, Dagmar, PETERKA, Josef a kolektiv.** *Encyklopedie literárních žánrů.* Praha, Litomyšl: Paseka, 2004. ISBN – 80-7185-669-X
- NOVOTNÝ, Vladimír.** *Jak čas vyhánil čerta žvástem. In Zkušební trylky z Marsu.* Praha: Cherm, 2000.
- OSVALD, David.** *Hrdinové „hrabalovské linie“ v prózách Emila Hakla, Václava Kahudy a Petra Šabacha, Magisterská diplomová práce.* Brno: Masarykova univerzita, 2009.

Časopisecká tvorba

ČULÍK, Jan. *Hakl a Viewegh: Jak se vyrovnat s banalitou života.* Praha: Česká literatura 5, 2007.

GREGOROVÁ, Barbora. *Emil Hakl, staronový...létající.* Brno: Host XX, č. 7, 2004.

GREGOROVÁ, Barbora. *Intimní a prozatímní schránky Emila Hakla.* Brno: Host, roč. 18, č. 9, příl. Recenzní příloha, 2002.

JAREŠ, Michal. *Rodina, cesta a hospoda.* Tvar, roč. 14, č. 5, 2003.

KOPÁČ, Radim. *Tichý a nenápadný půvab Haklovy svobody pro sebe.* UNI, roč. 12, č. 12, 2002.

KOPÁČ, Radim. *Vrcholy a meze prozaika Emila Hakla.* Praha: Labyrint Revue 11 – 12, 2002.

KOPÁČ, Radim. *Haklovy objekty mezi mužem a ženou.* Praha: Reflex, roč. 15, č. 16, 2004.

MEIER, Jan. *Když se řekne knihovna.* Kladno: Čtenář, roč. 36, č. 9, 2004.

ŠLAJCHRT, Viktor. *Malé hrůzy v meruňkovém hávu.* Praha: Respekt, roč. 15, č. 19, 2004.

TRÁVNÍČEK, Jiří. 2003a, „*A najednou máš nepřetržitý pocit viny, ani nevíš jak...*“ [recenze novely Emila Hakla: *O rodičích a dětech*]; Host XIX, č. 6, s. 22 – 23 2003b „*Inspirační zdroje současné české beltrie*“; Host XIX, č. 8, str. 48.

TRÁVNÍČEK, Jiří. „*A najednou máš nepřetržitý pocit viny, ani nevíš jak...*“. Host, roč. 19, č. 6, 2003.

Internetové zdroje

GREENBERG, Michael. 1994 „ Charles Bukowski: *Pulp* [recenze], *Boston Review*, červen-září <http://bostonreview.net/BR19.3/fiction.html>, [přístup 29-9-2007]

Hruška, Petr. *Moderní analfabet* [online]. 2006 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=159&hl=Modern%C3%AAD+analfabet+>

Hruška, Petr. *Slovník českých spisovatelů* [online]. 2006 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1378&hl=Emil+Hakl+>

Petr: Vaněk. In: Hakl, Emil: Intimní schránka Sabriny Black [online]. 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/26201/hakl-emil-intimni-schranka-sabriny-black-in-cro-3-vltava>

Petr: Vaněk. In: Hakl, Emil: Let čarodějnice [online]. 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/26201/hakl-emil-let-čarodejnice-in-cro-3-vltava>

Petr: Vaněk. In: Hakl, Emil: Pravidla směšného chování [online]. 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/26201/hakl-emil-pravidla-smesneho-chovani-in-cro-3-vltava>.

ABSTRACT

Cílem magisterské diplomové práce „Analýza románu Emila Hakla O rodičích a dětech“ je pochopit hlavní znaky prózy a poezie po roce 1989 a jaké okolnosti tomu předcházely. Seznamujeme se s biografií Emila Hakla a jeho bibliografií včetně analýzy jeho děl. Největším cílem magisterské diplomové práce je všestranná důkladná analýza románu Emila Hakla O rodičích a dětech s přínosem nových myšlenek.

Abstract

The aim of the diploma thesis "Analysis of novel of Emil Hakl Of Parents and Children" is to understand the main characteristics of prose and poetry after 1989 and what circumstances it was preceded. Getting familiar with the biographies of Emil Hakl and bibliographies, including an analysis of his works. The biggest aim of the diploma thesis is versatile thorough analysis of the novel of Emil Hakl "The parents and children" to benefit from new ideas.

Klíčová slova

analýza, biografie, bibliografie, Emil Hakl, próza, poezie

Keywords

analysis, biography, bibliography, Emil Hakl, prose, poetry

SEZNAM PŘÍLOH

PI: Ukázky – Básnická sbírka Zkušební trylky z Marsu

PŘÍLOHA PI: UKÁZKY – BÁSNICKÁ SBÍRKA ZKUŠEBNÍ TRYLKY Z MARSU

Ukázky:

Zkušební trylky z Marsu

Lepší časy

„Po břehu Sázavě běží pes

a Karel Bursík v žigulíku sedí sám

a naděje

(jakýsi štětinatý netvor

leze po předním skle)

se škrábe nad obzor...

A Karel Bursík v žigulíku

kroutí volantem sem a tam,

nedbá

a jede do Čerčan.“

Joeovy záležitosti

5.

„V pitevně slov

se rozpadá písař,

lajdácký vycpaný

hadilov.

Ve sloním mozku už pučí

vrabčí hrdina: lyrický mluvčí.

Rychlík do Minska

se v Praze ani nevysmrká.

Přes všechno pořád tak trochu

jakoby prší.“

Paranoidní leporelo

Novoroční

„Kolik je hodin?

Neználek ti poví...

(Ted' právě z orloje

Dr. Emil Hácha kokrhal.)

Jakými ještě plýtvat slovy:

Kurevsky snadno skončil bál.

Snadno z lesíka zazněl

hlas předměstské sovy.

*Hlas, který převozníka
proti své vůli zavolal...“*